

اصول قانون اساسی

دربرتونظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل نود و نهم

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۴۴

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل نود و نهم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۴۴

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

فهرست مطالب

۳.....	اصل نود و نهم.....
۳.....	۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی.....
۳.....	۱-۱. لایحه انتخابات مجلس شورای اسلامی.....
۴.....	۱-۲. لایحه انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران.....
۵.....	۱-۳. لایحه نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران.....
۶.....	۱-۴. لایحه نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی.....
۷.....	۱-۵. لایحه همه‌پرسی در جمهوری اسلامی ایران.....
۶-۱.....	۱-۶. طرح قانونی اصلاح مواد (۱۵)، (۳۱)، (۳۲)، (۳۳)، (۳۴)، (۶۹) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی و الحاق یک ماده به آن.....
۷-۱.....	۱-۷. طرح حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی.....
۱۲.....	۱-۸. طرح آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی.....
۹-۱.....	۱-۹. طرح لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت‌شده در انتخابات مختلف.....
۱۴.....	۱-۱۰. طرح انتخابات مجلس شورای اسلامی.....
۱۱-۱.....	۱-۱۱. طرح الحاق چند ماده به قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی و الحاق یک تبصره به ماده (۲۰) قانون انتخابات.....
۱۵.....	مجلس شورای اسلامی.....
۱۵.....	۱-۱۲. لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور.....
۱۳-۱.....	۱-۱۳. طرح الحاق سه تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸.....
۱۶.....	۱-۱۴. لایحه بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور.....
۱۹.....	۱-۱۵. لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی.....
۱۶-۱.....	۱-۱۶. لایحه اصلاح مواد فصل دوم قانون تعیین حدود و وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست جمهوری اسلامی ایران مجلس شورای اسلامی تحت عنوان «مسئولیت رئیس‌جمهور در اجرای قانون اساسی».....
۳۴.....	۱-۱۷. طرح تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی.....
۳۷.....	۱-۱۸. طرح الحاق دو تبصره به ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی.....
۱۹-۱.....	۱-۱۹. لایحه بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور.....
۳۹.....	۱-۲۰. طرح اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی.....
۲۱-۱.....	۱-۲۱. طرح ممنوعیت انتقال آراء صندوق‌های انتخاباتی قبل از شمارش در محل شعب و اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی.....
۳۹.....	۱-۲۲. طرح اصلاح قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران.....
۴۰.....	

- ۲۳-۱. طرح اصلاح ماده (۲۹) و الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی ۴۱
- ۲۴-۱. طرح استانی - شهرستانی شدن حوزه‌های انتخابیه انتخابات مجلس شورای اسلامی ۴۲
- ۲۵-۱. طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی ۴۲
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران ۴۳
- ۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان ۴۳
- ۱-۳. درخواست رئیس کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس نسبت به تحقیق و تفحص از ابطال انتخابات پانزده حوزه انتخابیه ۴۳
- ۲-۳. استفسار رئیس هیئت مرکزی نظارت شورای نگهبان بر انتخابات نسبت به مدلول اصل ۹۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ۴۵
- ۳-۳. استفسار عضو حقوقدان شورای نگهبان نسبت به مرجع تصویب ضوابط و مقررات مالی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی شورای نگهبان ۴۶
- ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی ۴۸
- ۱-۴. استعلام وزیر کشور نسبت به وضعیت برگزاری انتخابات مجلس خبرگان در چند حوزه انتخابیه که تعداد نامزدها نسبت به تعداد نفرات مورد نیاز کمتر است، از جهت مغایرت یا عدم مغایرت با قانون اساسی ۴۸
- ۲-۴. استعلام معاون سیاسی اجتماعی وزارت کشور و رئیس ستاد انتخابات کشور مبنی بر لزوم یا عدم لزوم استعفای شهرداران مناطق شهری جهت کاندیداتوری نمایندگی مجلس ۵۰
- ۳-۴. درخواست مشاور رئیس جمهور نسبت به ارائه مدارک رد صلاحیت یکی از داوطلبان نمایندگی مجلس خبرگان ۵۱
- ۴-۴. درخواست رئیس کل دیوان محاسبات کشور نسبت به تصویب تشکیلات شورای نگهبان ۵۵
- ۵- تذکرها، ارشادی و قانونی شورای نگهبان ۵۶
- ۱-۵. عدم صلاحیت یکی از کاندیداهای انتخابات مجلس برای سمت نمایندگی ۵۶
- ۲-۵. تذکر به رئیس جمهور در خصوص مغایرت با قانون اساسی یکی از مصوبات هیئت وزیران راجع به بازشماری آرای صندوق‌های انتخابات توسط بازرسان وزارت کشور ۵۷
- ۳-۵. تذکر به رئیس جمهور در خصوص عدم جواز اعطای حکم به رئیس سازمان بازرسی کل کشور برای بازرسی انتخابات مجلس شورای اسلامی ۵۹

اصل نود و نهم

مصوب ۱۳۶۸: شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آراء عمومی و همه پرسی را بر عهده دارد.

اصل سابق (مصوب ۱۳۵۸): شورای نگهبان نظارت بر انتخاب رئیس جمهور، انتخابات مجلس شورای ملی و مراجعه به آراء عمومی و همه پرسی را بر عهده دارد.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱. نظر شماره ۱۰۶۴۱ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۲۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۲/۱۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۱- در ماده (۷۰)^(۱) که شورای نگهبان را مکلف نموده ظرف بیست روز پس از اخذ رأی نظر بدهد، چون تعیین مدت بیست روز در مواردی موجب عدم امکان اعمال نظارت شورای نگهبان می گردد، با قانون اساسی مغایر است. و باید شورای نگهبان بتواند در صورتی که جهت رسیدگی لازم بداند، مهلت بیشتری را در اختیار داشته باشد.

۱-۱-۲- در مورد ماده (۸۸)^(۲)، نظر به اینکه طبق اصل نود و نهم قانون اساسی

۱. ماده ۷۰- صدور اعتبارنامه منتخبین موکول به تأیید صحت انتخابات از طرف شورای نگهبان می باشد و شورای نگهبان موظف است ظرف بیست روز پس از اخذ رأی، نظر خود را درباره انتخابات اعلام نماید و در صورت عدم اعلام نظر، اعتبارنامه منتخبین صادر خواهد شد و وزارت کشور موظف است در صورت تأیید صحت انتخابات به وسیله شورای نگهبان و یا انقضای مدت مذکور، بلافاصله دستور صدور اعتبارنامه را بدهد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۷۰- صدور اعتبارنامه منتخبین موکول به تأیید صحت انتخابات از طرف شورای نگهبان می باشد و شورای نگهبان در اسرع وقت نظر خود را درباره انتخابات اعلام می نماید و وزارت کشور موظف است پس از تأیید صحت انتخابات به وسیله شورای نگهبان، بلافاصله دستور صدور اعتبارنامه را بدهد.

۲. ماده ۸۸- از تاریخ تصویب این قانون، کلیه قوانین مغایر لغو می گردد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۸۹- از تاریخ تصویب این قانون، کلیه قوانین مغایر لغو می گردد و قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس مصوب ۱۳۵۹/۷/۳ کمیسیون داخلی مجلس که به موجب ماده واحده مصوب ۱۳۶۱/۳/۵ مجلس تمدید شده، به قوت خود باقی است.

نظارت شورای نگهبان مطلق است و تحدید آن با قانون عادی، مغایر با اطلاق اصل مذکور است، لذا ماده (۸۸) نمی تواند موضوع ماده (۲۰) قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۵۹/۷/۳ کمیسیون داخلی مجلس شورای اسلامی را که به موجب ماده واحده مصوب ۱۳۶۱/۳/۵ مجلس شورای اسلامی تمدید شده است لغو نماید.

۲-۱. نظر شماره ۳۶۸۱ مورخ ۱۳۶۴/۳/۲۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۴/۳/۱۳ مجلس شورای اسلامی
۱-۲-۱- جمله «با هماهنگی شورای سرپرستی» در ماده (۲۳)،^(۱) از لحاظ اینکه نظارت شورای نگهبان و آزادی انتخابات را محدود می نماید، مغایر با قانون اساسی است.

۱-۲-۲- در ماده (۵۷)،^(۲) نظر به اینکه تعیین مدت (۵) روز موجب می شود که در مواردی به واسطه کثرت داوطلبان یا دامنه دارشدن بررسی لازم، اظهار نظر در مورد صلاحیت از طرف شورای نگهبان غیرممکن شود با اضافه کردن تبصره این موارد را تا (۱۰) روز تمدید فرمایند.

۱. ماده ۲۳- صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است برنامه های آموزش انتخاباتی را که وزارت کشور با هیئت مرکزی نظارت منتخب شورای نگهبان ضروری تشخیص می دهند و همچنین کلیه اعلامیه ها و اطلاعیه های مربوط به انتخابات را با هماهنگی شورای سرپرستی صدا و سیما، از شبکه سراسری یا محلی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران پخش نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۴/۴/۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۲۳- صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است برنامه های آموزش انتخاباتی را که وزارت کشور با هیئت مرکزی نظارت منتخب شورای نگهبان ضروری تشخیص می دهند و همچنین کلیه اعلامیه ها و اطلاعیه های مربوط به انتخابات را از شبکه سراسری یا محلی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران پخش نماید.

۲. ماده ۵۷- شورای نگهبان ظرف پنج روز از تاریخ وصول مدارک داوطلبان، به صلاحیت آنان رسیدگی و نظر خود را صورت جلسه نموده و یک نسخه از آن را به وزارت کشور ارسال می دارد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۴/۴/۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۵۷- شورای نگهبان ظرف پنج روز از تاریخ وصول مدارک داوطلبان، به صلاحیت آنان رسیدگی و نظر خود را صورت جلسه نموده و یک نسخه از آن را به وزارت کشور ارسال می دارد.
تبصره- در موارد ضرورت بنا به تشخیص شورای نگهبان، مدت مذکور در این ماده حداکثر تا (۵) روز دیگر تمدید و به وزارت کشور اعلام می گردد.

۱-۲-۳- در بند (۳) ماده (۶۳)،^(۱) نظر به اینکه برحسب قانون اساسی وظیفه شورای نگهبان نظارت است، این بند به صورت تعیین ناظر از سوی شورای نگهبان اعم از عضو یا غیرعضو اصلاح شود.

۲-۲-۴- در ماده (۷۹)،^(۲) نظر به اینکه در بعض موارد ظرف یک هفته اعلام نظر قطعی برای شورای نگهبان با توجه به وظیفه اعمال نظارتی که بر عهده دارد غیر ممکن می‌شود، این ماده اگر به در «اسرع وقت» یا تمدید مدت تا (۱۰) روز اصلاح شود، رفع اشکال می‌شود.

۳-۱. نظر شماره ۳۶۸۰ مورخ ۱۳۶۴/۳/۲۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۴/۳/۱۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۳-۱- نسبت به تبصره (۲) ماده (۷)،^(۳) مستفاد از قانون اساسی در ارتباط با

۱. ماده ۶۳- اعضای کمیسیون بررسی تبلیغات ریاست جمهوری عبارتند از:

۱- دادستان کل کشور یا نماینده تام‌الاختیار او

۲- وزیر کشور یا نماینده تام‌الاختیار او

۳- یک نفر از اعضای شورای نگهبان به انتخاب شورای نگهبان

۴- مدیرعامل صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران یا نماینده تام‌الاختیار او.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۴/۴/۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۶۳- اعضای کمیسیون بررسی تبلیغات ریاست جمهوری عبارتند از:

۱- دادستان کل کشور یا نماینده تام‌الاختیار او

۲- وزیر کشور یا نماینده تام‌الاختیار او

۳- مدیرعامل صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران یا نماینده تام‌الاختیار او.

تبصره- شورای نگهبان می‌تواند یک نفر از میان اعضای خود یا از خارج را به منظور نظارت بر کار کمیسیون مزبور تعیین نماید.

۲. ماده ۷۹- شورای نگهبان حداکثر ظرف یک هفته پس از دریافت نتیجه انتخابات ریاست جمهوری، نظر قطعی خود را نسبت به انتخابات انجام‌شده به وزارت کشور اعلام و وزارت کشور از طریق رسانه‌های گروهی، نتیجه نهایی را به اطلاع مردم خواهد رساند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۴/۴/۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۷۹- شورای نگهبان ظرف یک هفته و در صورت ضرورت حداکثر ده روز پس از دریافت نتیجه انتخابات ریاست جمهوری، نظر قطعی خود را نسبت به انتخابات انجام‌شده به وزارت کشور اعلام و وزارت کشور از طریق رسانه‌های گروهی، نتیجه نهایی را به اطلاع مردم خواهد رساند.

۳. ماده ۷- شورای نگهبان در کلیه مراحل در صورت اثبات تخلف با ذکر دلیل نسبت به ابطال یا توقف

نظارت شورای نگهبان، قطعی بودن نظرات شورای نگهبان است و تقاضای تجدیدنظر نسبت به آنها مغایر قانون اساسی است.

۴-۱. نظر شماره ۶۳۵۶ مورخ ۱۳۶۵/۴/۲۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۴-۱- نظر به اینکه حذف ماده (۲۰) که در قانون قبل بوده است و درج ماده (۲) در لایحه، اعمال نظارت شورای نگهبان را محدود می‌نماید، با اصل ۹۹ قانون اساسی مغایر است و با قراردادادن ماده (۲۰) سابق و حذف ماده (۲) رفع مغایرت می‌شود.^(۱)

→

انتخابات در سراسر کشور و یا بعضی از مناطق اتخاذ تصمیم نموده و نظر خود را از طریق رسانه‌های همگانی اعلام می‌نماید و نظر شورای نگهبان در این مورد قطعی و لازم‌الاجراست و هیچ مرجع دیگری حق ابطال یا متوقف کردن انتخابات را ندارد.

تبصره ۱- هیئت مرکزی نظارت باید مدارک حاکی از عدم صحت یا لزوم متوقف ساختن انتخابات را برای بررسی و اتخاذ تصمیم به شورای نگهبان بفرستد.

تبصره ۲- شورای نگهبان موظف است قبل از اعلام نتیجه کلی انتخابات به دلایل و مدارک معترضین در مورد توقف و یا ابطال تمام یا قسمتی از انتخابات رسیدگی و بر اساس آن تجدیدنظر نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۴/۴/۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۷- شورای نگهبان در کلیه مراحل در صورت اثبات تخلف با ذکر دلیل نسبت به ابطال یا توقف انتخابات در سراسر کشور و یا بعضی از مناطق اتخاذ تصمیم نموده و نظر خود را از طریق رسانه‌های همگانی اعلام می‌نماید و نظر شورای نگهبان در این مورد قطعی و لازم‌الاجراست و هیچ مرجع دیگری حق ابطال یا متوقف کردن انتخابات را ندارد.

تبصره- هیئت مرکزی نظارت باید مدارک حاکی از عدم صحت یا لزوم متوقف ساختن انتخابات را برای بررسی و اتخاذ تصمیم به شورای نگهبان بفرستد.

۱. ماده ۲- اعضای هیئت مرکزی نظارت بر انتخابات و اعضای هیئت نظارت استان نباید عضو رسمی هیچ حزب و گروه خاصی باشند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۵/۵/۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۲) در مصوبه اصلاحی حذف شد.

[مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۶۵/۵/۹: مخبر کمیسیون داخلی ... اصلاحی که در این مصوبه کمیسیون دیده می‌شود حذف ماده (۲) است و پیشنهادی که شورای نگهبان برای باقی ماندن ماده (۲۰) قانون آزمایشی نظارت شورای نگهبان بود که چون در لایحه دولت نیامده بود و در ماده (۳) قانون انتخابات* و ماده (۴) همین لایحه* تا حدودی این نظر شورای نگهبان تأمین شده است، عین

←

۵-۱. نظر شماره ۳۴۱ مورخ ۱۳۶۸/۳/۲۸ شورای نگهبان در خصوص لایحه همه‌پرسی در جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۸/۳/۲۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۵-۱- اطلاق ماده (۱۱)^(۱) با اصل ۹۹ قانون اساسی که نظارت بر انتخابات همه‌پرسی را از وظایف اختصاصی شورای نگهبان دانسته و سازمان دیگری را دخیل در این امر نمی‌داند مغایرت دارد.

لازم به توضیح است که در قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی و مجلس شورای اسلامی نیز مفاد این ماده وجود داشت و شورای نگهبان با این برداشت که

→

همین گزارشی که الان خدمت برادرها قرائت کردم، نظر نهایی کمیسیون شوراها و امور داخلی است ...

رئیس: ... به رأی می‌گذاریم. (۱۸۱) نفر حضور دارند. کسانی که با حذف این ماده که کمیسیون پیشنهاد داده موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

[* ماده (۳) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۲/۱۲/۹: «ماده ۳- نظارت بر انتخابات مجلس به عهده شورای نگهبان می‌باشد. این نظارت، عام و در تمام مراحل در کلیه امور مربوط به انتخابات جاری است.»]

** ماده ۴- کیفیت نظارت بر انتخابات به شرح زیر انجام می‌شود:

الف- از طریق گزارش‌های وزارت کشور و بازرسی‌های آن

ب- از طریق اعزام بازرسان مستقل در صورت لزوم برای رسیدگی به شکایات مربوط به هیئت‌های اجرایی و مباشرین وزارت کشور (رسیدگی به شکایات انتخابات با رعایت مواد قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی از وظایف هیئت اجرایی مرکز انتخابیه می‌باشد).

ج- از طریق رسیدگی نهایی به شکایات و پرونده‌ها و مدارک انتخابات

د- از طریق تعیین ناظر در تمام هیئت‌های مربوط به انتخابات.

تبصره- هیئت‌های نظارت شورای نگهبان می‌توانند از کارمندان دولت جهت نظارت بر انتخابات کمک بگیرند.

۱. ماده ۱۱- وزارت کشور مأمور اجرای قانون همه‌پرسی بوده و مسئول صحت جریان برگزاری آن است و بدین منظور می‌تواند مأمورانی جهت بازرسی و کنترل جریان همه‌پرسی به طور ثابت و یا سیار به شهرستان‌ها و بخش‌ها و شعب ثبت نام و اخذ اعزام دارد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۸/۴/۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱۱- وزارت کشور مأمور اجرای قانون همه‌پرسی بوده و مسئول صحت جریان برگزاری آن است و بدین منظور می‌تواند مأمورانی جهت بازرسی و کنترل جریان همه‌پرسی به طور ثابت و یا سیار به شهرستان‌ها و بخش‌ها و شعب ثبت نام و اخذ رأی اعزام نماید و حق دخالت در امر نظارت شورای نگهبان را ندارد.

وزارت کشور در رابطه با وظیفه اجرایی خود و مأمورین خویش بازرسین و ناظرینی می‌گمارد، آن را مغایر با قانون اساسی اعلام نکرد، ولی در انتخابات دوره سوم مجلس شورای اسلامی مشخص شد که برداشت مسئولین اجرایی انتخابات در وزارت کشور از مواد مزبور این است که می‌تواند با تشکیل هیئت‌های نظارت و بازرسی حتی بر ناظرین شورای نگهبان نیز اعمال نظارت نماید که این امر خلاف قانون اساسی است. بنابراین در ماده مزبور باید مقید شود که بازرسین وزارت کشور هیچ‌گونه دخالتی در امر نظارت شورای نگهبان ندارند.

۱-۶. نظر شماره ۲۴۳۶ مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۲ شورای نگهبان در خصوص طرح قانونی اصلاح مواد (۱۵)، (۳۱)، (۳۲)، (۳۳)، (۳۴)، (۶۹) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی و الحاق یک ماده به آن مصوب ۱۳۷۰/۱۰/۱۷ مجلس شورای اسلامی
 ۱-۶-۱- تبصره (۲) ماده (۴) اصلاحی^(۱) به گونه‌ای که تنظیم شده از آن جهت که

۱. ماده ۴- تبصره ماده (۳۳) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی به تبصره (۱) تبدیل و تبصره زیر به عنوان تبصره (۲) به آن الحاق می‌گردد:

تبصره ۲- انتخاب و تأیید صلاحیت سی نفر معتمد موضوع ماده (۳۴) قانون و نیز دعوت از آنها جهت انتخاب اعضاء هیئت اجرایی حوزه انتخابیه مربوطه بر عهده فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه مربوطه خواهد بود. آن قسمت از قوانین و مقررات مغایر با این تبصره، لغو و بلااثر می‌گردد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۴- تبصره ماده (۳۳) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی به تبصره (۱) تبدیل و تبصره زیر به عنوان تبصره (۲) به آن الحاق می‌گردد:

تبصره ۲- انتخاب و تأیید صلاحیت سی نفر معتمد موضوع ماده (۳۴) قانون و نیز دعوت از آنها جهت انتخاب اعضاء هیئت اجرایی حوزه انتخابیه مربوطه بر عهده فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه مربوطه خواهد بود. اجرای این تبصره نافذ نظارت شورای نگهبان در اصل ۹۹ قانون اساسی نخواهد بود.

نظر شماره ۲۵۱۷ مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ شورای نگهبان در خصوص طرح قانونی اصلاح مواد (۱۵)، (۳۱)، (۳۲)، (۳۳)، (۳۴)، (۶۹) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی و الحاق یک ماده به آن مصوب ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی:

ایراد شورای نگهبان در مورد تبصره (۲) ماده (۴) ... مرتفع نشده است و هرگاه ذیل تبصره (۲) به این صورت اصلاح شود «و هیئت‌های نظارت شورای نگهبان طبق ضوابط بر اجراء آن نظارت خواهند داشت» ... رفع اشکال خواهد شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۴- تبصره ماده (۳۳) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی به تبصره (۱) تبدیل و تبصره زیر به

ظهور در سلب حق نظارت شورای نگهبان در برخی مراحل انتخابات دارد، با اصل ۹۹ قانون اساسی مغایر شناخته شد.

۱-۶-۲- اطلاق تبصره (۵) ماده (۵) اصلاحی^(۱) در خصوص انحلال هیئت

→

عنوان تبصره (۲) به آن الحاق می‌گردد:

تبصره ۲- انتخاب و تأیید صلاحیت سی نفر معتمد موضوع ماده (۳۴) قانون و نیز دعوت از آنها جهت انتخاب اعضاء هیئت اجرایی حوزه انتخابیه مربوطه بر عهده فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه مربوطه خواهد بود و هیئت نظارت شورای نگهبان طبق ضوابط بر اجراء آن نظارت خواهد داشت.

۱. ماده ۵- دو تبصره به صورت زیر به عنوان تبصره‌های (۵) و (۶) به ماده (۳۴) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی الحاق می‌گردد:

تبصره ۵- در صورتی که فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه در انتخاب سی نفر معتمد موضوع ماده فوق، رعایت بی‌طرفی کامل را ننموده باشد، با تشخیص و دستور وزیر کشور به فوریت هیئت اجرایی انتخابات منحل و فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه مربوطه عزل می‌گردند. وزارت کشور موظف است به فوریت نسبت به انتصاب فرماندار یا بخشدار جدید و تشکیل هیئت اجرایی انتخابات جدید با رعایت سایر مواد این قانون اقدام نماید.

تبصره ۶- ...

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۵- دو تبصره به صورت زیر به عنوان تبصره‌های (۵) و (۶) به ماده (۳۴) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی الحاق می‌گردد:

تبصره ۵- در صورتی که فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه در انتخاب سی نفر معتمد موضوع ماده فوق، رعایت بی‌طرفی کامل را ننموده باشد، با تشخیص و دستور وزیر کشور به فوریت هیئت اجرایی انتخابات منحل و فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه مربوطه عزل می‌گردند. وزارت کشور موظف است به فوریت نسبت به انتصاب فرماندار یا بخشدار جدید و تشکیل هیئت اجرایی انتخابات جدید با رعایت سایر مواد این قانون اقدام نماید. اجرای این تبصره نافی نظارت شورای نگهبان در اصل ۹۹ قانون اساسی نخواهد بود.

نظر شماره ۲۵۱۷ مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ شورای نگهبان در خصوص طرح قانونی اصلاح مواد (۱۵)، (۳۱)، (۳۲)، (۳۳)، (۳۴)، (۶۹) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی و الحاق یک ماده به آن مصوب ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی:

ایراد شورای نگهبان ... در مورد تبصره (۵) ماده (۵) مرتفع نشده است و ... همچنین بعد از کلمه تشخیص در سطر (۲) تبصره (۵)، به جای حرف «و» عبارت «وزیر کشور و تأیید ناظرین شورای نگهبان» گذاشته شود، رفع اشکال خواهد شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[تبصره (۵) ماده (۵)، در مصوبه اصلاحی حذف شد.]

اجرایی به تشخیص و دستور وزیر کشور، بدون در نظر گرفتن حق نظارت شورای نگهبان، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۶-۳- نظر به اینکه امر نظارت بر انتخابات و نتیجتاً اظهار نظر در مورد آن، طبق اصل ۹۹ قانون اساسی به عهده شورای نگهبان گذاشته شده است و نظر به اینکه اظهار نظر شورا مخصوصاً با توجه به اصول ۹۴ و ۹۶ ظهور در اعتبار رأی اکثریت مطلق اعضاء یعنی نصف به علاوه یک دارد و نظر به اینکه جز در مورد تفسیر قانون اساسی نصایی بیش از نصاب اکثریت مطلق تعیین نشده، تبصره (۱) ماده (۶) اصلاحی^(۱) که ابطال انتخابات را مقید به تحصیل رأی سه چهارم کل اعضاء نموده، مغایر قانون اساسی شناخته شد.

لازم به تذکر است قسمت اول تبصره (۱) ماده (۶) با استظهار اینکه تشخیص معتبر بودن اسناد و مدارک برای ابطال انتخابات با خود شورای نگهبان است، تأیید گردید.

۱-۶-۴- نظر به اینکه دادن حق شرکت و اظهار نظر در جلسات شورای نگهبان هنگام بررسی پرونده‌های انتخاباتی به اشخاص و مقامات مذکور در تبصره (۲) ماده (۶) اصلاحی،^(۲) نوعی دخالت در امر نظارت تلقی می‌شود، تبصره مزبور مغایر قانون اساسی شناخته شد.

۱-۷. نظر شماره ۲۹۳/۲۱/۷۶ مورخ ۱۳۷۶/۲/۱۰ شورای نگهبان در خصوص طرح حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی^(۳) مصوب ۱۳۷۶/۱/۲۶ مجلس شورای اسلامی

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل نود و چهارم، شماره ۱-۵-۱.

۲. ماده ۶- دو تبصره به ماده (۶۹) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی به صورت زیر الحاق می‌گردد:

تبصره ۱- ...

تبصره ۲- هنگام رسیدگی به پرونده‌های حوزه انتخاباتی، وزیر کشور و رؤسای هیئت‌های اجرایی و نظارت بر انتخابات حوزه‌های مربوطه می‌توانند با حق اظهار نظر و بدون حق رأی در جلسات شورای نگهبان شرکت نمایند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۱۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[تبصره (۲) ماده (۶) در مصوبه اصلاحی حذف شد.]

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح لزوم حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۱-۷-۱- در ماده واحده^(۱) به لحاظ اینکه نمایندگان نامزدها را به عنوان ناظر معرفی نموده است، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱. ماده واحده- به موجب این قانون، هر یک از نامزدهای ریاست جمهوری به تنهایی و یا چند نامزد مشترکاً می‌توانند در هر یک از شعب اخذ رأی، اماکن استقرار دستگاه شمارشگر رایانه‌ای آراء و هیئت‌های اجرایی شهرستان‌ها و بخش‌ها یک نفر نماینده داشته باشند. نمایندگان نامزدها می‌توانند در شعب اخذ رأی (ثابت و سیار) و اماکن استقرار دستگاه شمارشگر آراء بدون دخالت در انجام وظایف آنها به عنوان ناظر حضور داشته باشند و در صورت مشاهده تخلف، مراتب را کتباً به ناظرین شورای نگهبان و هیئت نظارت شهرستان و استان مربوطه و ستاد انتخابات وزارت کشور اعلام نمایند. حضور نمایندگان هر یک از نامزدها تا پایان اخذ رأی و شمارش و تنظیم صورت‌جلسات بلا مانع است و ممانعت از حضور نمایندگان نامزدها در شعب اخذ رأی، اماکن استقرار دستگاه شمارشگر ممنوع بوده و جرم محسوب می‌گردد و متخلف به مجازات مقرر شده در تبصره ماده (۹۳) قانون انتخابات ریاست جمهوری محکوم خواهد شد.

مسئولین شعب اخذ رأی موظفند از حضور افراد غیر مسئول در شعب اخذ رأی (افزادی که در این قانون و قانون انتخابات ریاست جمهوری حضور آنها در شعب اخذ رأی پیش‌بینی نگردیده است) جلوگیری به عمل آورند. تخلف از این موضوع، جرم محسوب می‌گردد و متخلف به مجازات مقرر شده در ماده (۸۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- ...

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۶/۲/۱۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده واحده- به موجب این قانون، هر یک از نامزدهای ریاست جمهوری به تنهایی و یا چند نامزد مشترکاً می‌توانند در هر یک از شعب اخذ رأی، اماکن استقرار دستگاه شمارشگر رایانه‌ای آراء و هیئت‌های اجرایی شهرستان‌ها و بخش‌ها یک نفر نماینده داشته باشند. نمایندگان نامزدها می‌توانند در شعب اخذ رأی (ثابت و سیار) و اماکن استقرار دستگاه شمارشگر آراء بدون دخالت در انجام وظایف آنها حضور داشته باشند و در صورت مشاهده تخلف، مراتب را کتباً به ناظرین شورای نگهبان و هیئت نظارت شهرستان و استان مربوطه و ستاد انتخابات وزارت کشور اعلام نمایند. حضور نمایندگان هر یک از نامزدها تا پایان اخذ رأی و شمارش و تنظیم صورت‌جلسات بلا مانع است و ممانعت از حضور نمایندگان نامزدها در شعب اخذ رأی، اماکن استقرار دستگاه شمارشگر ممنوع بوده و جرم محسوب می‌گردد و متخلف به مجازات مقرر شده در تبصره ماده (۹۳) قانون انتخابات ریاست جمهوری محکوم خواهد شد.

مسئولین شعب اخذ رأی موظفند از حضور افراد غیر مسئول در شعب اخذ رأی (افزادی که در این قانون و قانون انتخابات ریاست جمهوری حضور آنها در شعب اخذ رأی پیش‌بینی نگردیده است) جلوگیری به عمل آورند. تخلف از این موضوع، جرم محسوب می‌گردد و متخلف به مجازات مقرر شده در ماده (۸۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- ...

۱-۷-۲- موظف نمودن هیئت‌های نظارت شورای نگهبان در تبصره (۶)^(۱) به اعزام بازرس، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۸-۱. نظر شماره ۷۸/۲۱/۴۵۵۱ مورخ ۱۳۷۸/۲/۸ شورای نگهبان در خصوص طرح آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی
 ۱-۸-۱- اطلاق ماده (۶۶)^(۲) نسبت به غیر از مواردی که مطلب جدیدی بعد از

۱. ماده واحده- ...

تبصره ۶- هیئت‌های نظارت شورای نگهبان در هر یک از شهرستان‌ها و استان‌های مربوطه موظفند به فوریت بازرسانی را جهت رسیدگی به تخلفات اعضای شعب اخذ رأی به آن شعبه اعزام نمایند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۶/۲/۱۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[تبصره (۶) ماده واحده در مصوبه اصلاحی حذف شد.]

۲. ماده ۶۶- شعب به موجب جدول حوزه‌های انتخابی مجلس شورای اسلامی که بر اساس حروف الفبا از طرف اداره کل قوانین مجلس با نظارت هیئت رئیسه تنظیم و توزیع می‌شود، رسیدگی به اعتبارنامه‌ها و تشخیص صحت و سقم انتخابات و صلاحیت منتخبین را بر طبق شرایط مندرج در قانون انتخابات شروع و گزارش آن را از طریق هیئت رئیسه به مجلس تقدیم می‌دارند. هر شعبه برای تسریع در کار می‌تواند یک یا چند شعبه فرعی تعیین کند که اعضای آن با قید قرعه از بین منتخبین آن شعبه تعیین می‌شوند، ولی رسیدگی نهایی در شعبه اصلی به عمل می‌آید و گزارش آن توسط مخبر شعبه طبق دستور جلسه به مجلس داده خواهد شد و در صورت غیبت مخبر و همچنین در صورتی که مخبر شعبه در جلسه باشد، لیکن نخواهد درباره اعتبارنامه صحبت کند به ترتیب یکی از دو نایب رئیس یا منشیان وظیفه او را انجام خواهد داد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۷۸/۴/۱۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در دو سطر بالا جمله «و تشخیص صحت و سقم انتخابات و صلاحیت منتخبین را بر طبق شرایط مندرج در قانون انتخابات» حذف و کلمه «را» قبل از شروع و گزارش اضافه و بعد از عبارت «شروع و گزارش» عبارت «تصویب یا رد» اضافه گردید.

نظر شماره ۷۸/۲۱/۵۰۰۴ مورخ ۱۳۷۸/۴/۲۴ شورای نگهبان در خصوص طرح آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب مورخ ۱۳۷۸/۴/۱۳ مجلس شورای اسلامی:

ایراد بند (۱۲) مذکور در نامه قبلی شورا [= ایراد مذکور در بند ۱-۸-۱] در خصوص ماده (۶۶)، به قوت خود باقی است و اصلاح به عمل آمده رافع اشکال نمی‌باشد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۸/۵/۱۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۶۶- شعب به موجب جدول حوزه‌های انتخابی مجلس شورای اسلامی که بر اساس حروف الفبا از طرف اداره کل قوانین مجلس با نظارت هیئت رئیسه تنظیم و توزیع می‌شود، رسیدگی به اعتبارنامه‌ها را شروع و نسبت به مدارکی که در شورای نگهبان مورد رسیدگی قرار نگرفته و یا پس از رسیدگی شورای نگهبان به دست آمده است اتخاذ تصمیم خواهد نمود و گزارش تصویب یا رد آن را از طریق هیئت رئیسه به مجلس تقدیم می‌دارند. هر شعبه برای تسریع در کار می‌تواند یک یا چند شعبه فرعی

رسیدگی شورا حادث شده یا سند جدیدی به دست آمده باشد، خلاف اصل ۹۹ قانون اساسی است.

۹-۱- نظر شماره ۷۸/۲۱/۵۱۷۳ مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۸ شورای نگهبان در خصوص طرح لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف مصوب ۱۳۷۸/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی

۹-۱-۱- اطلاق ماده واحده و تبصره‌های یک و دو و سه آن نسبت به اعلام نتیجه توسط مراجع نظارتی به شخص داوطلب، چون از امور اجرایی بوده و خارج از حیطه نظارت است، خلاف قانون اساسی می‌باشد. بدیهی است نتیجه امر از طریق مراجع اجرایی حسب مورد به اطلاع داوطلب خواهد رسید.^(۱)

→

تعیین کند که اعضای آن با قید قرعه از بین متخبین آن شعبه تعیین می‌شوند، ولی رسیدگی نهایی در شعبه اصلی به عمل می‌آید و گزارش آن توسط مخبر شعبه طبق دستور جلسه به مجلس داده خواهد شد و در صورت غیبت مخبر و همچنین در صورتی که مخبر شعبه در جلسه باشد، لیکن نخواهد درباره اعتبارنامه صحبت کند به ترتیب یکی از دو نایب رئیس یا منشیان وظیفه او را انجام خواهد داد.

۱. ماده واحده- به موجب این قانون کلیه مراجع بررسی‌کننده صلاحیت داوطلبان در انتخابات مختلف موظف هستند صرفاً براساس شرایط قانونی و مستند به دلایل و مدارک معتبر، به بررسی صلاحیت داوطلبان بپردازند و چنانچه صلاحیت داوطلبی را رد کردند باید علت رد صلاحیت را با ذکر موارد مستند به قانون و مدارک مربوطه، کتباً به داوطلب اعلام نمایند.

تبصره ۱- علت رد صلاحیت و موارد آن باید به صورت کتبی به داوطلب ابلاغ گردد و در صورت درخواست داوطلب، باید مستندات رد صلاحیت نیز توسط مرجع رسیدگی‌کننده کتباً یا حضوراً به اطلاع او رسانده شود. ذکر منبع مستندات به تشخیص مرجع رسیدگی‌کننده خواهد بود.

تبصره ۲- مراجع رسیدگی‌کننده به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده مکلفند به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده دقیقاً رسیدگی نموده و نتیجه را به داوطلب و مجریان انتخابات اعلام نمایند. در صورت تقاضای داوطلبان رد صلاحیت شده، اولین مرجع رسیدگی‌کننده به شکایت، حسب مورد موظف است توضیحات و دفاعیات آنان را استماع نمایند.

تبصره ۳- چنانچه شورای نگهبان صلاحیت داوطلبی را که در مراحل قبلی مورد تأیید قرار گرفته است رد نماید، داوطلب می‌تواند حداکثر ظرف مدت سه روز از تاریخ ابلاغ شورای نگهبان، درخواست رسیدگی مجدد نماید. شورای نگهبان باید ظرف هفت روز رسیدگی و اعلام نتیجه نماید.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۷۸/۲۱/۵۱۷۳ مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۸ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

ماده واحده- به موجب این قانون کلیه مراجع رسیدگی‌کننده صلاحیت داوطلبان در انتخابات مختلف (به

←

۱۰-۱. نظر شماره ۷۸/۲۱/۵۴۳۰ مورخ ۱۳۷۸/۷/۱۷ شورای نگهبان در خصوص طرح انتخابات مجلس شورای اسلامی،^(۱) مصوب ۱۳۷۸/۷/۷ مجلس شورای اسلامی ۱۰-۱-۱- تبصره ماده (۵۳)^(۲) از این نظر که وزارت کشور را موظف به تعلیق فرماندار و بخشدار می‌نماید و مستلزم دخالت نظارت در اجرا است، خلاف قانون اساسی است.

→

استثناء انتخابات خبرگان رهبری که مطابق اصل ۱۰۸ قانون اساسی خواهد بود) موظفند صرفاً براساس مواد قانونی و براساس دلایل و مدارک معتبر که توسط مراکز مسئول قانونی به مراجع اجرایی و نظارتی ارسال شده است، به بررسی صلاحیت داوطلبان بپردازند و چنانچه صلاحیت داوطلبی را رد کردند باید علت رد صلاحیت را به شرح زیر با ذکر مواد قانونی مورد استناد و دلایل مربوط، به داوطلب ابلاغ نمایند:

۱- مستندات قانونی باید به صورت کتبی به داوطلب اعلام گردد.
۲- در صورت درخواست داوطلب باید دلایل و مدارک رد صلاحیت نیز توسط مرجع رسیدگی کننده به ترتیب زیر به اطلاع وی رسانده شود:

الف- در کلیه موارد به استثنای بندهای (ب)، (ج) و (د) دلایل و مدارک کتباً به اطلاع وی می‌رسد.
ب- در موردی که دلایل و مدارک با عفت عمومی و یا هتک حیثیت اشخاص مرتبط می‌شود، چنانچه شخص داوطلب در معرض هتک باشد دلایل و مدارک حضوراً به اطلاع وی می‌رسد و در صورتی که پس از اطلاع حضوری، فی‌المجلس به طور کتبی تقاضا کند دلایل و مدارک مربوط، کتباً به وی ابلاغ می‌شود.
ج- چنانچه ذکر دلایل و مدارک علاوه بر هتک حیثیت متضمن هتک فرد یا افراد دیگر باشد، دلایل و مدارک فقط حضوری به اطلاع داوطلب می‌رسد.

د- در مورد مربوط به امنیت ملی، اعلام دلایل و مدارک و نحوه اعلام آنها به داوطلب به تشخیص کمیسیون با عضویت رئیس ستاد فرماندهی کل قوا و وزیر اطلاعات و وزیر کشور خواهد بود.

تبصره ۱- ذکر منابع ارائه‌دهنده اطلاعات مذکور به تشخیص مرجع رسیدگی کننده خواهد بود.
تبصره ۲- مراجع رسیدگی کننده به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده مکلفند به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده دقیقاً رسیدگی نموده و نتیجه را به داوطلب و مجریان انتخابات اعلام نمایند. در صورت تقاضای داوطلبان رد صلاحیت شده، اولین مرجع رسیدگی کننده به شکایات، حسب مورد موظف است توضیحات و دفاعیات آنان را استماع نماید.

تبصره ۳- چنانچه شورای نگهبان صلاحیت داوطلبی را که در مراحل قبلی مورد تأیید قرار گرفته است رد نماید، داوطلب می‌تواند حداکثر ظرف سه روز از تاریخ ابلاغ شورای نگهبان، درخواست رسیدگی مجدد نماید. شورای نگهبان باید ظرف هفت روز رسیدگی و اعلام نتیجه نماید.

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۴۰-۱.

۱-۱۰-۲- اطلاق تکلیف شورای نگهبان به عزل افراد متخلف در ماده (۵۴)،^(۱) با توجه به مراتبی که برای تخلف وجود دارد و احیاناً بدون عزل، مشکل حل می‌شود، خلاف اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته گردید.

۱۱-۱. نظر شماره ۷۸/۲۱/۵۹۳۰ مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۸ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق چند ماده به قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۵/۵/۹ و الحاق یک تبصره به ماده (۲۰) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷،^(۲) مصوب ۱۳۷۸/۱۰/۷ مجلس شورای اسلامی ۱-۱۱-۱- ماده یک^(۳) از این جهت که نظارت شورای نگهبان را محدود می‌کند، خلاف اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱۲-۱. نظر شماره ۷۹/۲۱/۱۷۵۳ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۱۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور، مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۱۵ مجلس شورای اسلامی ۱-۱۲-۱- نظر به اینکه شورای نگهبان با بودجه تصویبی در مجلس شورای اسلامی و همچنین بودجه منظور شده در لایحه دولت نمی‌تواند وظیفه‌ای که قانون اساسی به عهده آن گذاشته را در امر نظارت بر انتخابات به‌ویژه در امور آموزش ناظرین انتخابات ریاست جمهوری و میان‌دوره‌ای مجلس شورای اسلامی و خبرگان رهبری به انجام برساند، از این جهت عدم تأمین نیاز بودجه شورای نگهبان، موجب

۱. ماده ۵۴- در مواردی که طبق گزارش‌ها و شکایات و اعتراضات واصله برای شورای نگهبان معلوم گردد که اعضای هیئت‌های نظارت از قوانین و مقررات تخلف نموده‌اند، شورای نگهبان موظف است آنها را بلافاصله عزل و افراد دیگری را جایگزین نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۸/۸/۱۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
سطر بالا به شرح ذیل اصلاح شد:

نگهبان موظف است حسب مورد و متناسب با تخلفات انجام‌شده، برخورد قانونی نماید.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح الحاق چند ماده به قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات مجلس شورای اسلامی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. ماده ۱- شورای نگهبان در هر یک از شعب اخذ رأی، حداقل دو نماینده تعیین می‌نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۱۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- شورای نگهبان می‌تواند در هر یک از شعب اخذ رأی حسب تشخیص هیئت نظارت مرکز حوزه انتخابیه، به تعداد مورد نیاز، نماینده تعیین نماید.

اختلال در امر نظارت و خلاف اصول ۹۹ و ۱۱۸ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۱۳-۱. نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۶۵۸ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۹ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق سه تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸،^(۲) مصوب ۱۳۸۰/۸/۲۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۳-۱ واگذاری اختیارات مربوط به نظارت بر انتخابات که مطابق قانون اساسی صرفاً از وظایف و اختیارات شورای نگهبان است به هیئت موضوع تبصره (۴) ماده (۵۲)^(۳) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی

۱. ...

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

۱- بودجه جاری شورای نگهبان به لایحه دولت بازگشت.
۲- برای جبران افزایش اعتبارات شورای نگهبان و آسمان باز، قرار شد مبلغ دویست و هفتاد و پنج میلیارد (۲۷۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به درآمدهای متفرقه کشور اضافه شود.

نظر شماره ۷۹/۲۱/۱۸۰۲ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۲۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور، مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶ مجلس شورای اسلامی:

لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور که با توجه به اصلاحات به عمل آمده و با استظهار به وعده رئیس جمهور محترم در خصوص رفع مشکل بودجه شورای نگهبان، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. ماده واحده- تبصره ذیل به عنوان تبصره (۴) به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ الحاق می گردد:

تبصره ۴- در موارد اختلاف بین شورای نگهبان و وزارت کشور در موضوع کفایت اسناد و مدارک ارائه شده برای رد صلاحیت داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی، تشخیص نهایی بر عهده هیئتی به ریاست رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و عضویت رئیس مجلس شورای اسلامی، دبیر شورای نگهبان و وزیر کشور است.

هیئت مکلف است به درخواست کتبی شورای نگهبان یا وزارت کشور حداکثر (۲۴) ساعت بعد از دریافت آن رسیدگی کند. تصمیمات این هیئت با اکثریت آرای اعضاء، معتبر است. در صورت برابری آراء، رأی هیئت، تأیید صلاحیت داوطلب تلقی خواهد شد. تصمیمات هیئت برای کلیه مراجع ذی ربط لازم الاجرا است. دبیرخانه هیئت مزبور در مجمع تشخیص مصلحت نظام خواهد بود. این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجرا می باشد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده واحده- سه تبصره ذیل به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ الحاق می‌گردد:

تبصره ۴- برای اثبات و احراز شرایط مندرج در بندهای (۱)، (۳) و (۵) ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷* تنها ابراز کتبی توسط داوطلب و عدم اعلام کتبی و مستند از سوی مراجع مذکور در ماده (۴۸) قانون انتخابات فوق‌الذکر برای بررسی سوابق داوطلبان در محدوده صلاحیت ذاتی آنها (وزارت اطلاعات، دادستانی کل کشور، سازمان ثبت احوال کشور و اداره تشخیص هویت و پلیس بین‌الملل) مبنی بر عدم وجود شرایط، کافی است.

تبصره ۵- رأی‌گیری در شورای نگهبان برای داوطلبانی که در یکی از مراجع قبلی رسیدگی‌کننده به صلاحیت داوطلبان، صلاحیت آنها تأیید شده است برای عدم صلاحیت و با حداقل دو سوم رأی کل اعضا شورای نگهبان معتبر است.

تبصره ۶- انتخابات میان‌دوره‌ای دوره ششم مجلس شورای اسلامی در استان گلستان تا تطبیق وضع داوطلبان با این قانون به تعویق می‌افتد.

این قانون از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا می‌باشد.

[* ماده ۲۸- انتخاب‌شوندگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- اعتقاد و التزام عملی به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران

۲- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران

۳- ابراز وفاداری به قانون اساسی و اصل مرفعی ولایت مطلقه فقیه

۴- حداقل مدرک فوق دیپلم و یا معادل آن

۵- نداشتن سوء شهرت در حوزه انتخابیه.]

نظر شماره ۸۰/۲۱/۳۶۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق سه تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸، مصوب ۱۳۸۰/۸/۳۰ مجلس شورای اسلامی:

- اطلاق تبصره (۴) چون در مواردی که فقدان هر یک از (۳) شرط مذکور در ماده (۲۸) قانون انتخابات از طریق معتبر ثابت شود، ولی هیچ‌یک از مراجع ۴ گانه عدم وجود شرایط را در داوطلب، به طور کلی و یا به صورت مستند اعلام کتبی ننموده‌اند، داوطلب را واجد شرایط و صالح نمایندگی می‌دانند، خلاف موازین شرع شناخته شد.

- شرایط مندرج در بندهای (۱)، (۳) و (۵) ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی از شرایط اثباتی است که باید احراز گردد. در تبصره (۴) اثبات و احراز آن شرایط محدود به احراز کتبی از ناحیه داوطلب شده است و اعلام عدم وجود شرایط بندهای فوق‌الذکر توسط مراجع چهارگانه نیز در محدوده وظایف قانونی این مراجع خصوصاً سازمان ثبت احوال کشور نمی‌باشد؛ لذا این تبصره از این جهت که در مواردی موجب محدود کردن نظارت شورای نگهبان بر انتخابات می‌باشد، مغایر اصل (۹۹) قانون اساسی شناخته شد.

- در رسیدگی به صلاحیت داوطلبان، ملاک رأی اکثریت اعضای شورای نگهبان می‌باشد. قید نصاب حداقل دو سوم رأی کل اعضا شورای نگهبان در تبصره (۵)، از این جهت که اختیارات نظارتی شورای نگهبان را در این موارد محدود می‌نماید، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

شناخته شد.

۱-۱۳-۲- عبارت «در موارد اختلاف بین شورای نگهبان و وزارت کشور» چون وزارت کشور مجری قانون است و هیچ‌گونه وظیفه یا اختیاری در تأیید و رد صلاحیت به عهده ندارد اولاً اختلاف در این خصوص قانوناً متصور نیست؛ ثانیاً مفهوم این عبارت، واگذاری وظیفه و اختیار نظارتی به وزارت کشور است از این جهت نیز مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۱-۱۳-۳- تعیین عضویت رؤسای مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس شورای اسلامی و دبیر شورای نگهبان و وزیر کشور در هیئت موضوع تبصره (۴)،^(۲) با توجه به اصل ۵۷ قانون اساسی که مبین استقلال قوا است، مغایر این اصل و اصول ۱۱۲، ۵۸، ۹۹ و ۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۴- نظر شماره ۸۱/۳۰/۲۵۶۸ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور، مصوب ۱۳۸۱/۱۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۴-۱- با توجه به اینکه شورای نگهبان مطابق اصول متعدد قانون اساسی وظایفی را به عهده دارد و بدون تخصیص بودجه لازم، قادر بر انجام وظایف نیست و به همین جهت در قانون مقررات مالی شورای نگهبان مصوب سال ۱۳۶۲ مقرر شده است:

ماده (۱) قانون مقررات مالی شورای نگهبان مصوب سال ۱۳۶۲ مجلس شورای

→

- شمول تبصره (۵) در مواردی که برای شورای نگهبان احراز شود مراجع قبلی که داوطلب را تأیید صلاحیت کرده‌اند به وظیفه قانونی عمل ننموده‌اند، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۶۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۸۰/۹/۶ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

«مجمع تشخیص مصلحت نظام ضمن تأیید نظریه شماره ۸۰/۲۱/۲۶۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰ شورای نگهبان و با عنایت به کفایت مصوبه مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع در خصوص قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت‌شده در انتخابات مختلف، اتخاذ تصمیم جدید در این خصوص را ضروری نمی‌داند.»

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به باورقی پیشین.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به باورقی پیشین.

اسلامی: «بودجه شورای نگهبان به تفکیک برنامه و مواد هزینه وسیله امور مالی شورای مذکور تهیه و پس از تأیید شورا به سازمان برنامه بودجه پیشنهاد می‌گردد تا عیناً در لایحه بودجه کل کشور منظور گردد و مصرف آن تابع مقررات این قانون می‌باشد. تبصره: هرگونه تغییر در برنامه‌ها و یا مواد هزینه در قالب اعتبارات مصوب با تصویب شورای نگهبان مقدور می‌باشد و مراتب به اطلاع سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی خواهد رسید.»

و از لحاظ منطبق حقوقی در راستای صیانت از اصول متعدد قانون اساسی نهادی که ناظر بر انتخابات مختلف از جمله ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی است و مسئولیت تطبیق مصوبات مجلس شورای اسلامی با شرع و قانون اساسی را به عهده دارد نباید از جهت بودجه توسط دولت یا مجلس شورای اسلامی تحت هیچ‌گونه فشار یا مضیقه قرار گیرد، بودجه پیش‌بینی شده در ردیف (۱۰۱۶۰۰) حدود یک چهارم بودجه ضروری این نهاد برای انجام وظایف مصرح در قانون اساسی می‌باشد. این کسر بودجه موجب اختلال جدی در وظایف شورای نگهبان خصوصاً نظارت بر انتخابات می‌باشد که برای انجام صحیح و کامل این نظارت شورای نگهبان می‌بایست دفاتری در سراسر کشور به صورت دائمی داشته باشد. علی‌هذا از این جهت ردیف مذکور مغایر اصول متعدد، من جمله اصول ۹۴ و ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۱۵-۱. نظر شماره ۸۲/۳۰/۲۷۱۲ مورخ ۱۳۸۲/۱/۱۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه

اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۵-۱- با توجه به اینکه از نظارت مذکور در اصل ۹۹ قانون اساسی استصوابی بودن نظارت و عموم آن در تمام مراحل و در کلیه امور مربوط به انتخابات استفاده می‌شود و شورای نگهبان در تفسیر رسمی شماره ۱۲۳۴ مورخ ۱۳۷۰/۳/۱ خود^(۲) آن را اعلام داشته است و در این اصلاحیه هیچ یک از این موارد مراعات نشده و نظارت

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل نود و چهارم، شماره ۱-۸-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۳-۲، ذیل همین اصل (= اصل نود و نهم).

موضوع اصل مذکور را منحصر و محدود و تابع مفاد این قانون نموده است، لذا ماده (۳) موضوع ماده (۱)،^(۱) مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱۵-۲- در صورتی که شورای نگهبان با برگزاری انتخابات مرحله اول یا دوم در هر سه زمانی که وزارت کشور مطابق ماده (۴) موضوع ماده (۳)^(۲) پیشنهاد کرده

۱. ماده ۱- ماده (۳) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ و اصلاحات بعدی آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۳- به موجب اصل نود و نهم (۹۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، نظارت بر انتخابات مجلس شورای اسلامی بر اساس مفاد این قانون به عهده شورای نگهبان است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۳) به شرح زیر اصلاح شد:

ماده ۳- شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس شورای اسلامی را بر اساس قانون بر عهده دارد.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد بندهای (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۱] ...، کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. ماده ۳- ماده زیر به عنوان ماده (۴) مکرر به قانون مذکور الحاق می‌شود:

ماده ۴ مکرر- وزارت کشور تاریخ برگزاری مرحله اول و دوم انتخابات را در سه زمان‌بندی به شورای نگهبان پیشنهاد می‌نماید. (فاصله بین دو مرحله انتخابات نباید بیش از دو ماده باشد) شورای نگهبان ظرف پانزده روز یکی از زمان‌بندی‌ها را تأیید و به وزارت کشور اعلام می‌کند. چنانچه شورای نگهبان در مدت مذکور موافقت خود را نسبت به تاریخ‌های پیشنهادی اعلام ننماید، وزارت کشور یکی از تاریخ‌های پیشنهادی را به عنوان تاریخ برگزاری انتخابات مشخص و اعلام می‌نماید.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۴) مکرر) به شرح زیر اصلاح شد:

ماده ۴ مکرر- وزارت کشور تاریخ برگزاری مرحله اول و دوم انتخابات را تعیین و پس از تأیید شورای نگهبان، در زمان صدور دستور شروع انتخابات مرحله اول به اطلاع عموم می‌رساند.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

در ماده (۴) مکرر) موضوع ماده (۳)، تعیین تاریخ برگزاری انتخابات مرحله دوم متوقف بر اعلام نتیجه قطعی انتخابات مرحله اول است، که این تاریخ از ابتدای مرحله اول دقیقاً مشخص نمی‌باشد؛ بنابراین تعیین تاریخ برگزاری مرحله دوم انتخابات همزمان با انتخابات مرحله اول غیر ممکن است. با این وصف چنانچه تاریخ برگزاری انتخابات مرحله دوم همراه انتخابات مرحله اول تعیین شود در مواردی شورای نگهبان برای رسیدگی و اظهار نظر نسبت به انتخابات مرحله اول فرصت کافی ندارد و اگر

است به دلیل اینکه نظارت بر انتخابات برای وی امکان ندارد موافقت نکند، تجویز برگزاری انتخابات در این موارد که زمینه نظارت وجود ندارد، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۵-۳- تبصره (۳) ماده (۹) موضوع ماده (۶)،^(۱) از این نظر که بدون اعلام نظر شورای نگهبان در مدت مذکور، حکم به صحت انتخابات نموده است، به معنای نفی عموم نظارت است؛ لذا این تبصره، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۵-۴- تبصره ماده (۲۲) موضوع ماده (۹)،^(۲) از این نظر که شروع و ادامه روند

→

انتخابات مرحله دوم در تاریخی که از قبل و همزمان با انتخابات مرحله اول تعیین شده است برگزار گردد، موجب اخلال در امر نظارت می‌شود و از این جهت، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. ماده ۶- تبصره (۳) ماده (۹) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح می‌شود:

تبصره ۳- شورای نگهبان موظف است حداکثر پس از بیست روز از اعلام نتایج انتخابات توسط وزارت کشور، نظر خود را نسبت به انتخابات اعلام نماید. در صورت عدم اعلام نظر شورای نگهبان ظرف بیست روز، صحت انتخابات تأییدشده تلقی می‌گردد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

دو سطر بالا به شرح ذیل اصلاح شد:

انتخابات توسط وزارت کشور، نظر خود را نسبت به تأیید یا ابطال انتخابات اعلام نماید.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

در مواردی که امکان رسیدگی کامل، ظرف مهلت مقرر در تبصره (۳) ماده (۹) موضوع ماده (۶) وجود ندارد، اظهارنظر در برخی موارد موجب تضییع حقوق رأی‌دهندگان و داوطلبان می‌گردد؛ لذا تبصره مذکور از این جهت، خلاف موازین شرع شناخته شد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. ماده ۹- تبصره زیر به ماده (۲۲) قانون مذکور الحاق می‌شود:

تبصره- عدم حضور ناظر شعبه در زمان مقرر در صورت ابلاغ دعوتنامه، مانع از شروع و ادامه روند اجرایی انتخابات نخواهد شد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

تبصره به شرح ذیل اصلاح شد:

تبصره- ناظرین شعب باید حداقل نیم ساعت قبل از شروع اخذ رأی در محل شعبه حضور داشته باشند و در صورت عدم حضور، نماینده فرماندار موظف است مراتب را به هیئت نظارت اعلام نماید. عدم

←

اجرائی انتخابات را بدون حضور ناظر، صحیح دانسته است، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱۵-۵-۱- اطلاق تبصره (۱) ماده (۲۵) موضوع ماده (۱۰)،^(۱) در خصوص اعزام بازرسان یا مأموران توسط رئیس جمهور و وزارت کشور، چون شامل وظیفه انحصاری نظارت شورای نگهبان می‌شود، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱۵-۶-۱- در تبصره (۲) ماده (۲۵) موضوع ماده (۱۰)،^(۲) شاغلین غیرنظامی و

→

حضور ناظر، مانع از شروع و ادامه روند اجرائی انتخابات نخواهد شد.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد بندهای ... (۵) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۴] ... کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. ماده ۱۰- تبصره ماده (۲۵) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به این ماده الحاق می‌شود:

تبصره ۱- به جز رئیس جمهور، و وزارت کشور در مقام مجری، و شورای نگهبان در مقام ناظر در انتخابات که در صورت لزوم می‌توانند بازرسان و یا مأمورانی را برای رسیدگی به حوزه‌های انتخابیه و شعب ثبت نام و اخذ رأی اعزام نمایند، هیچ سازمان یا دستگاهی مجاز به اعزام مأمور یا بازرس و دخالت در امر انتخابات نمی‌باشد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[در خصوص تبصره (۱) ماده (۲۵)، اصلاحی از سوی مجلس صورت نگرفته است.]

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد بندهای ... (۶) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۵] ... کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. ماده ۱۰- تبصره ماده (۲۵) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به این ماده الحاق می‌شود:

تبصره ۱- ...

تبصره ۲- نیروهای نظامی، انتظامی و همچنین شاغلین در سازمان عقیدتی، سیاسی نیروهای مذکور، حق دخالت در امور اجرائی، نظارت و بازرسی انتخابات را ندارند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۱۰) به شرح ذیل اصلاح گردید:

ماده ۱۰- تبصره زیر به عنوان تبصره (۲) به ماده (۲۵) قانون مذکور الحاق می‌شود:

تبصره ۲- به‌کارگیری نیروهای نظامی، انتظامی و همچنین شاغلین در سازمان‌های مرتبط با نیروهای

←

انتظامی سازمان عقیدتی سیاسی از نظارت منع شده‌اند؛ لذا این تبصره از این جهت که بدون ضرورت، مانع استفاده نظارتی شورای نگهبان از این افراد می‌شود، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۵-۷- انحصار به استناد نظر کارشناسی وزارت اطلاعات در ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴)،^(۱) موجب تضییق نظارت و مستلزم نفی طُرُق معتبر شرعی می‌شود؛ لذا خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد. و نیز نسبت به شرایط و موانعی که از قانون اساسی در خصوص نمایندگان مجلس استفاده می‌شود، مستلزم نفی طُرُق شرعی مُثبت شده است؛ لذا این ماده از این جهت، مغایر بند (۱) اصل ۳ و اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۵-۸- در تبصره ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴)،^(۲) انتساب موارد مندرج در آن ماده به داوطلبان نمایندگی را منحصر به اسناد و مدارک مراجع ذیصلاح نموده که در برخی موارد مرجعی برای آن موارد وجود ندارد. همچنین در ذیل این تبصره، اصل بر صحت اظهارات داوطلب در فرم ثبت نام گذاشته شده است. این انحصار مستلزم نفی طُرُق معتبر شرعی است؛ لذا از این جهت، اطلاق آن خلاف موازین شرع و مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۵-۹- حذف این مطلب که صلاحیت معتمدان به تأیید هیئت نظارت می‌رسد

→

مذکور و کارکنان وزارت اطلاعات در امور اجرایی، نظارت و بازرسی انتخابات ممنوع می‌باشد.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد بند (۸) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۶] به قوت خود باقی است، لکن با توجه به تغییر به عمل آمده، در متن ایراد به جای عبارت «سازمان‌های عقیدتی سیاسی»، عبارت «سازمان‌های مرتبط با نیروهای مذکور» قرار می‌گیرد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۷۰-۴.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصت و هفتم، شماره ۱-۲-۹.

از ماده (۳۲) و عدم ذکر آن در ماده (۳۲) موضوع ماده (۱۶) مصوبه،^(۱) مستلزم نفی نظارت در این مورد است؛ لذا این ماده از این جهت، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی تشخیص داده شد.

۱-۱۵-۱۰- در تبصره (۱) ماده (۳۲) موضوع ماده (۱۶)،^(۲) صرفاً موانعی را برای

۱. ماده ۱۶- ماده (۳۲) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۳۲- فرماندار یا بخشدار مرکز هر حوزه انتخابیه برای انتخاب معتمدان اصلی و علی‌البدل هیئت اجرایی موضوع ماده (۳۱)، سی نفر از معتمدان محلی واجد شرایط را انتخاب می‌کند و از آنها برای همکاری به طور کتبی دعوت به عمل می‌آورد. معتمدین حداکثر ظرف دو روز از تاریخ دریافت دعوت‌نامه، تشکیل جلسه می‌دهند و پس از حضور حداقل دو سوم آنان (بیست نفر)، از بین خود، هفت نفر را به عنوان معتمدان اصلی و پنج نفر را به عنوان معتمدان علی‌البدل هیئت اجرایی با رأی مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب می‌نمایند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

از انتهای سطر دوم ماده (۳۲) و ابتدای سطر سوم عبارت «واجد شرایط را انتخاب می‌کند» حذف و عبارات «معرفی‌شده از سوی تشکلهای صنفی قانونی و شوراهای شهر و روستا و سایر افراد مورد وثوق حوزه انتخابیه را بر اساس آیین‌نامه‌ای که توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید انتخاب و مراتب را به اطلاع هیئت نظارت ذی‌ربط می‌رساند» جایگزین گردید.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد بند (۲۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۹] کماکان به قوت خود باقی است. مضافاً نحوه انتخاب معتمدان در ماده (۳۲) موضوع ماده (۱۶) از اموری است که نیاز به تقنین دارد و واگذاری آن به آیین‌نامه، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. ماده ۱۶- ماده (۳۲) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۳۲- ...

تبصره ۱- موارد زیر موجب محرومیت معتمد محلی از انتخاب شدن می‌باشد:

۱- عدم اعتقاد به اسلام- معتمدان حوزه‌های اقلیت دینی از شرط «عدم اعتقاد به اسلام» مستثنی می‌باشند و باید به دین خود معتقد باشند.

۲- داوطلب نمایندگی مجلس شورای اسلامی در همان دوره انتخابات و همان حوزه انتخابیه

۳- عدم وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

۴- سوء شهرت

۵- نداشتن سواد خواندن و نوشتن به قدر کافی

۶- داشتن نقش مؤثر در تحکیم مبانی رژیم سابق مستنداً به نظر کارشناسی وزارت اطلاعات

معتمدان ذکر کرده است؛ با اینکه وظایفی که به عهده معتمدان گذاشته شده است امور بسیار مهمی از قبیل تعیین اعضای انتخابی هیئت اجرایی انتخابات و در نهایت تعیین صلاحیت داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی و تعیین اعضاء اجرایی شعب اخذ رأی و رسیدگی و اعلام نظر نسبت به شکایات از انتخابات می باشد. بنابراین عدم ذکر شرط التزام عملی به اسلام و قانون اساسی و حُسن شهرت و دارا بودن وثوق و اعتماد به انجام صحیح وظایف مذکور برای آنان، مغایر اصول قانون اساسی مربوط به انتخابات است.

۱-۱۵-۱۱- در بندهای (۶) و (۷) تبصره (۱) ماده (۳۲) موضوع ماده (۱۶)،^(۱) اثبات نقش مؤثر داشتن در تحکیم رژیم سابق و ادامه عضویت در احزاب و سازمان‌ها و گروه‌ها بعد از غیرقانونی اعلام شدن را منحصر به نظر کارشناسی اطلاعات نموده که

→

۷- ادامه عضویت در احزاب، سازمان‌ها و گروه‌ها بعد از غیرقانونی اعلام شدن در محاکم قضایی مستنداً به نظر کارشناسی وزارت اطلاعات

۸- سکونت کمتر از پنج سال در حوزه انتخابیه

۹- اشتغال در فرمانداری یا بخشداری حوزه انتخابیه

تبصره ۲- تعداد اعضای هیئت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه و حوزه‌های فرعی و کیفیت و مهلت تشکیل آنها یکسان است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

بند (۷) به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

۷- ادامه عضویت در احزاب، سازمان‌ها و گروه‌هایی که توسط محاکم قضایی غیرقانونی اعلام شده است. تشخیص ادامه عضویت با وزارت اطلاعات است.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

- ایراد بندهای ... (۲۲) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۱۰] ... کماکان به قوت خود باقی است.

- ایراد شرعی و قانون اساسی مربوط به بند (۶) تبصره (۱) ماده (۳۲) موضوع ماده (۱۶)، کماکان به قوت خود باقی است و بند (۷) تبصره (۱) ماده (۳۲) موضوع ماده (۱۶) همان ایراد بند (۴) ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴) [= در بند (۴) ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴) محاکم قضایی مستنداً به نظر کارشناسی اطلاعات، مرجع اعلام غیر قانونی بودن احزاب، سازمان‌ها و گروه‌ها عنوان شده‌اند؛ انحصار به این مرجع، خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی تشخیص داده شد.] را دارد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به پاورقی پیشین.

مستلزم نفی طُرُق معتبر شرعی است؛ لذا از این جهت، خلاف موازین شرع و مغایر اصول قانون اساسی مربوط به انتخابات است.

۱۵-۱۲- در ماده (۵۱)، حذف این مطلب که باید فرمانداران و بخشداران با سریع‌ترین وسیله اسناد و مدارک رد صلاحیت را به هیئت نظارت استان برسانند، چون عدم ذکر آن در ماده (۵۱) موضوع ماده (۲۰)^(۱) موجب اخلال در اعمال نظارت شورای نگهبان می‌شود، لذا مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱۵-۱۳- در تبصره (۲) ماده (۵۲) موضوع ماده (۲۱)،^(۲) با توجه به اینکه برای

۱. ماده ۲۰- ماده (۵۱) قانون مذکور و تبصره آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵۱- فرمانداران و بخشداران مراکز حوزه‌های انتخابیه مکلفند نظر هیئت اجرایی را در خصوص داوطلبان واجد شرایط قانونی و افرادی که عدم صلاحیت آنان احراز شده است ظرف یک روز به داوطلبان ابلاغ نمایند.

تبصره- ابلاغ نظر هیئت اجرایی به کسانی که عدم صلاحیت آنان احراز شده با ذکر دلیل و به صورت محرمانه خواهد بود و آنان می‌توانند ظرف چهار روز از تاریخ ابلاغ، شکایت خود را مستدل به هیئت نظارت استان تسلیم نمایند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- سطر بالا به شرح ذیل اصلاح گردید:

احراز شده است ظرف یک روز به داوطلبان ابلاغ نموده و با سریع‌ترین وسیله ممکن به ضمیمه اسناد و مدارک مربوطه به اطلاع هیئت نظارت استان برسانند.

- در سطر بالا [در تبصره] عبارت «کسانی که عدم صلاحیت آنان احراز شده» حذف و عبارت «داوطلبانی که طبق این ماده واجد شرایط قانونی شناخته نشده‌اند» جایگزین گردید.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد مربوط به ماده (۵۱) موضوع ماده (۲۰)، کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. ماده ۲۱- ماده (۵۲) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵۲- گزارش‌ها و شکایات موضوع تبصره ماده (۵۱) این قانون ظرف پنج روز پس از پایان مهلت دریافت شکایت، در جلسه هیئت نظارت استان رسیدگی و نتیجه صورت‌جلسه می‌شود و بلافاصله یک نسخه از صورت‌جلسه برای فرماندار یا بخشدار ارسال می‌گردد. چنانچه هیئت نظارت استان، نظر هیئت اجرایی را مبنی بر احراز عدم صلاحیت داوطلب تأیید نماید موظف است در این خصوص نظر هیئت مرکزی نظارت را کسب نماید.

تبصره ۱- فرماندار یا بخشدار موظف است ظرف یک روز از دریافت نظر هیئت نظارت استان، مراتب

→

احراز عدم صلاحیت را کتباً به داوطلب ابلاغ کند تا در صورت اعتراض حداکثر ظرف مدت چهار روز شکایت خود را کتباً به شورای نگهبان تسلیم نماید.

تبصره ۲- شورای نگهبان ظرف ده روز پس از پایان مهلت دریافت شکایات، نظر قطعی و نهایی خود را در خصوص داوطلبان واجد شرایط قانونی به وزارت کشور اعلام می‌نماید. وزارت کشور ظرف مدت یک روز نظر شورای نگهبان را به فرماندار و بخشدار ذی‌ربط ابلاغ می‌کند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۲۱) به شرح ذیل اصلاح شد:

ماده ۲۱- ماده (۵۲) قانون مذکور و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵۲- نظر هیئت‌های نظارت مرکز حوزه انتخابیه و استان و هیئت مرکزی نظارت در خصوص تصمیمات هیئت اجرایی در بررسی صلاحیت داوطلبان با تأیید شورای نگهبان معتبر است.

تبصره ۱- هیئت‌های نظارت موظفند یک نسخه از صورت‌جلسات مربوط به تصمیمات موضوع این ماده را به هیئت‌های مافوق و هیئت اجرایی ذی‌ربط ارسال نمایند.

تبصره ۲- مهلت اظهارنظر هیئت‌های نظارت و شورای نگهبان از زمان وصول صورت‌جلسات راجع به رسیدگی به صلاحیت داوطلبان جمعاً سی روز خواهد بود.

تبصره ۳- داوطلبان رد صلاحیت‌شده در صورتی که نسبت به قانونی بودن یا صحت اسناد و مدارک مستند عدم صلاحیت خود و یا دلالت یا کفایت آنها اعتراض داشته باشند می‌توانند اعتراض خود را طی سه روز از تاریخ تحویل ابلاغیه به دیوان عالی کشور تسلیم نمایند.

دیوان عالی کشور موظف است برای رسیدگی به اعتراضات داوطلبان شعبه یا شعب ویژه‌ای تشکیل دهد. هر شعبه مرکب از سه نفر قضات دیوان عالی که دارای بالاترین رتبه و گروه و سابقه قضایی هستند (یک نفر به عنوان رئیس و دو نفر به عنوان مستشار) تشکیل می‌گردد. شعب مذکور ظرف یک ماه از تاریخ وصول اعتراض به موضوع رسیدگی و رأی خود را که قطعی و لازم‌الاجراء است صادر و به وزارت کشور و شورای نگهبان ابلاغ می‌نمایند. ملاک تصمیم در دادگاه‌های مذکور رأی اکثریت قضات شعبه می‌باشد.

تبصره ۴- شورای نگهبان بنا به تقاضای دادگاه مکلف است ظرف چهل و هشت ساعت نسبت به ارسال اطلاعات و مدارک مورد تقاضا اقدام نماید.

تبصره ۵- جلسات دادگاه با توجه به اصل یکصد و شصت و پنجم (۱۶۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران علنی بوده و داوطلب و وکیل وی می‌توانند در جلسات دادگاه حضور یافته و اظهار نظر نمایند.

تبصره ۶- در صورتی که در دیوان عالی کشور بیش از یک شعبه ویژه تشکیل گردد ارجاع پرونده‌ها به آنها بر اساس قرعه خواهد بود.

تبصره ۷- در مورد داوطلبانی که ظرف یک ماه دادگاه رأی بر عدم صلاحیت آنان صادر ننماید، نظر هیئت اجرایی مُتَّبِع است.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

←

رسیدگی هیئت مرکزی نظارت مهلت خاصی منظور نشده و مهلت رسیدگی هیئت‌های نظارت استان (۵) روز است، با توجه به تعداد روزافزون داوطلبان عضویت در مجلس شورای اسلامی، منحصر کردن مهلت رسیدگی شورای نگهبان به مدت (۱۰) روز، موجب اخلال در اعمال نظارت شورای نگهبان است؛ لذا از این جهت، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۵-۱۴- در ماده (۵۲ مکرر) موضوع ماده (۲۲)،^(۱) ایرادهای ذیل وارد است:

→

- در تبصره (۱) ماده (۵۲) موضوع ماده (۲۱)، با استظهار به اینکه منظور از صورت‌جلسات صرفاً نتیجه نهایی (تأیید یا رد) می‌باشد، این تبصره اشکال ندارد.

- با توجه به اینکه مطابق ماده (۵۲) موضوع ماده (۲۱) مصوبه، تأیید نظر هیئت‌های نظارت حوزه انتخابیه و استان و هیئت مرکزی با شورای نگهبان است پس مهلت جداگانه‌ای برای اظهار نظر آنها پیش‌بینی نشده است و مجموعاً مهلت (۳۰) روز موضوع تبصره (۲) ماده مذکور برای رسیدگی و اظهار نظر شورای نگهبان نسبت به داوطلبان انتخابات سراسر کشور کفایت نمی‌کند و موجب اخلال در اعمال نظارت است و از این جهت تبصره، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

- ایراد جزء (ج) بند (۲۸) قبلی [= ایراد مذکور در جزء (ج) بند ۱-۱۴-۱] نسبت به تبصره‌های (۳)، (۴)، (۵)، (۶) و (۷) ماده (۵۲) موضوع ماده (۲۱) کماکان به قوت خود باقی است. مضافاً ظاهر تبصره (۳) ماده مذکور به این صورت است که دیوان عالی کشور مستقلاً شعبه یا شعب ویژه‌ای تشکیل دهد، در صورتی که این موارد از وظایف رئیس قوه قضائیه می‌باشد؛ لذا این تبصره از این جهت نیز مغایر بند (۱) اصل ۱۵۸ قانون اساسی شناخته شد.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. ماده ۲۲- ماده زیر به عنوان ماده (۵۲ مکرر) به قانون مذکور الحاق می‌شود:

ماده ۵۲ مکرر- چنانچه در مورد داوطلب با داوطلبانی که هیئت اجرایی نظر به عدم صلاحیت آنها نداده است، هیئت نظارت استان پس از کسب نظر هیئت مرکزی نظارت، عدم صلاحیت آنها را احراز نماید، نظر خود را با ذکر دلایل و مدارک و مستندات حداکثر ظرف مدت پنج روز از تاریخ وصول برای بررسی مجدد به هیئت اجرایی اعلام می‌نماید. هیئت اجرایی موظف است ظرف سه روز دلایل و مستندات هیئت نظارت را بررسی نماید و در صورت بقا بر نظر اولیه خود مراتب از طریق هیئت نظارت استان به شورای نگهبان اعلام خواهد شد. چنانچه شورای نگهبان پس از بررسی، نظر بر عدم صلاحیت داوطلب داشته باشد حداکثر ظرف پنج روز موضوع، با دلایل و مدارک و مستندات قانونی از طریق وزارت کشور به داوطلب ابلاغ می‌شود.

داوطلبان رد صلاحیت‌شده موضوع این ماده و ماده (۵۲) این قانون در صورتی که نسبت به قانونی بودن یا صحت اسناد و مدارک مستند عدم صلاحیت خود و یا دلالت یا کفایت آنها اعتراض داشته باشند می‌توانند اعتراض خود را طی سه روز از تاریخ تحویل ابلاغیه به دیوان عالی کشور تسلیم نمایند.

←

الف - ...

ب- الزام هیئت نظارت استان به اینکه مستندات رد خود را به هیئت اجرایی اعلام دارد تا هیئت اجرایی برای مرتبه دوم نسبت به صلاحیت و عدم صلاحیت داوطلب نظر دهد، چون تجویز ورود مرجع اجراء بعد از انجام نظارت است و به نحوی نظارت بر ناظر و موجب اخلال در اعمال نظارت شورای نگهبان است، لذا از این جهت، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد. بنابراین برای قسمت ذیل پاراگراف اول از عبارت «چنانچه شورای نگهبان پس از بررسی» تا عبارت «ابلاغ می‌شود» و نیز برای تبصره (۵) این ماده، موضوعی باقی نمی‌ماند.

ج- در خصوص مواردی که شورای نگهبان نسبت به آن اعمال نظارت نموده و رأی نظارتی داده است نظر این شورا نهایی می‌باشد؛ لذا ارجاع آن به مرجع دیگری

دیوان عالی کشور موظف است برای رسیدگی به اعتراضات داوطلبان شعبه یا شعب ویژه‌ای تشکیل دهد. هر شعبه مرکب از سه نفر قضات دیوان عالی که دارای بالاترین رتبه و گروه سابقه قضایی هستند (یک نفر به عنوان رئیس و دو نفر به عنوان مستشار) تشکیل می‌گردد. شعب مذکور ظرف یک ماه از تاریخ وصول اعتراض به موضوع رسیدگی و رأی خود را که قطعی و لازم‌الاجراء است صادر و به وزارت کشور و شورای نگهبان ابلاغ می‌نمایند. ملاک تصمیم در دادگاه‌های مذکور رأی اکثریت قضات شعبه می‌باشد.

تبصره ۱- شورای نگهبان بنا به تقاضای دادگاه مکلف است ظرف چهل و هشت ساعت نسبت به ارسال اطلاعات و مدارک مورد تقاضا اقدام نماید.

تبصره ۲- جلسات دادگاه با توجه به اصل یکصد و شصت و پنجم (۱۶۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران علنی بوده و داوطلب و وکیل وی می‌توانند در جلسات دادگاه حضور یافته و اظهار نظر نمایند.

تبصره ۳- در صورتی که در دیوان عالی کشور بیش از یک شعبه ویژه تشکیل گردد ارجاع پرونده‌ها به آنها بر اساس قرعه خواهد بود.

تبصره ۴- در مورد داوطلبانی که ظرف یک ماه دادگاه رأی بر عدم صلاحیت آنان صادر ننماید، نظر هیئت اجرایی مُتَّبِع است.

تبصره ۵- چنانچه هیئت اجرایی پس از اعلام نظر هیئت نظارت استان برای بررسی مجدد از اظهار نظر خودداری نماید موضوع برای بررسی به شورای نگهبان ارجاع خواهد شد و عدم اظهار نظر هیئت اجرایی، تخلف تلقی خواهد شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۲۲) حذف شد.

مانند دیوان عالی کشور، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی است. بنابراین پاراگراف دوم و سوم و تبصره‌های (۱) لغایت (۴) ماده (۵۲) مکرر موضوع ماده (۲۲)، مغایر این اصل شناخته شد.

۱-۱۵-۱۵- در ماده (۵۳) موضوع ماده (۲۳)،^(۱) در احراز تخلف معتمدین، نظر بخشدار یا فرماندار را قطعی دانسته و تأیید هیئت نظارت را لحاظ ننموده است؛ لذا از این جهت، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۵-۱۶- تبصره ماده (۵۵) موضوع ماده (۲۴)،^(۲) همان ایراد بندهای (۶) [= ایراد

۱. ماده ۲۳- ماده (۵۳) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵۳- در صورتی که معتمدین هیئت اجرایی در بررسی شرایط داوطلبان و سایر وظایف خود، مقررات قانونی انتخابات را رعایت ننمایند فرماندار یا بخشدار موظف است با اطلاع هیئت نظارت و وزارت کشور نسبت به تغییر هر یک از معتمدان یا به طور کلی به تشکیل مجدد هیئت اجرایی اقدام نماید. تغییر عضو یا کل اعضای هیئت اجرایی هیئت طبق مواد (۳۲) و (۳۵) این قانون انجام خواهد شد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در سطر بالا عبارت «با اطلاع هیئت نظارت و وزارت کشور» حذف و عبارت «با رعایت موارد مندرج در ماده (۳۲) این قانون» جایگزین گردید.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد بندهای ... (۲۹) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۱۵] ... کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. ماده ۲۴- ماده (۵۵) قانون مذکور و تبصره آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵۵- در هر مرحله از انتخابات هر یک از نامزدها به تنهایی یا چند نامزد به طور مشترک می‌توانند به روش زیر برای شعب اخذ رأی با تعیین شعبه مورد نظر، نماینده به هیئت اجرایی مرکز حوزه انتخابیه معرفی نمایند:

الف- حوزه‌های دارای تا ده نفر نامزد انتخاباتی، به ازاء هر شعبه یک نماینده.

ب- حوزه‌های دارای یازده تا بیست نفر نامزد انتخاباتی، به ازاء هر دو شعبه یک نماینده.

ج- حوزه‌های دارای بیست و یک تا سی نفر نامزد انتخاباتی، به ازاء هر سه شعبه یک نماینده.

د- حوزه‌های دارای سی و یک تا چهل نفر نامزد انتخاباتی، به ازاء هر چهار شعبه یک نماینده.

ه- حوزه‌های دارای چهل و یک تا پنجاه نفر نامزد انتخاباتی، به ازاء هر پنج شعبه یک نماینده.

و- حوزه‌های دارای پنجاه و یک تا صد نفر نامزد انتخاباتی، به ازاء هر ده شعبه یک نماینده.

ز- حوزه‌های دارای بیش از یکصد نفر نامزد انتخاباتی، به ازای هر سی شعبه یک نماینده.

این نمایندگان می‌توانند در محل شعبه اخذ رأی حضور داشته باشند و چنانچه تخلفی در شعبه اخذ

مذکور در بند ۱-۱۵-۵ فوق‌الذکر] و (۷)^(۱) را دارد.

۱-۱۵-۱۷- ماده (۷۰) موضوع ماده (۲۸)^(۲)، دارای ایرادات ذیل است:

→

رای صورت گیرد بدون دخالت، مراتب را به هیئت‌های اجرایی و نظارت بخش یا مرکز شهرستان به طور کتبی اعلام نمایند. حضور نمایندگان نامزدها تا پایان اخذ رأی و شمارش آراء و تنظیم صورت جلسه بلا مانع است. ممانعت از حضور نمایندگان نامزدها در شعب اخذ رأی ممنوع بوده و جرم محسوب می‌شود و متخلف به مجازات مقرر در ماده (۸۳) این قانون محکوم خواهد شد. هیئت‌های اجرایی موظف هستند ترتیبات لازم را جهت حضور نمایندگان نامزدها در شعب ثبت نام و اخذ رأی معمول دارند.

تبصره- حضور دیگر افراد به جز مسئولین (مسئولین و اعضاء صندوق‌های اخذ رأی، ناظرین شورای نگهبان، نمایندگان و بازرسان رئیس جمهور و وزارت کشور، نمایندگان نامزدها) در شعب اخذ رأی تحت هر عنوان ممنوع است و جرم محسوب می‌گردد. مأمورین انتظامی و مسئولین صندوق‌های اخذ رأی موظفند از حضور افراد غیرمسئول جلوگیری به عمل آورند. متخلفین به مجازات مقرر در ماده (۷۵) این قانون محکوم خواهند شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- سطر بالا به شرح ذیل اصلاح گردید:

ماده ۲۴- ماده (۵۵) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح و تبصره آن ابقاء می‌شود:

- تبصره بالا [= تبصره ماده (۵۵)]، حذف شد.

۱. ایراد بند (۷) نظر شماره ۲۷۱۲ مورخ ۱۳۸۲/۱/۱۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی: «۷- چون اجرای انتخابات از وظایف خاص وزارت کشور است و رئیس جمهور صرفاً مطابق اصل ۱۳۴ قانون اساسی می‌تواند بر کار وزیران نظارت کند و تبصره (۱) ماده (۲۵) موضوع ماده (۱۰) اجازه اعزام بازرسان و مأموران از سوی رئیس جمهور را برای رسیدگی به حوزه‌های انتخابیه و شعب ثبت نام و اخذ رأی می‌دهد و این اختیار فراتر از نظارت بر کار وزیر است، لذا تبصره مذکور از این جهت مغایر اصل ۱۳۷ قانون اساسی شناخته شد.»

۲. ماده ۲۸- ماده (۷۰) قانون مذکور و تبصره آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۷۰- چنانچه هیئت‌های اجرایی یا نظارت در هر یک از مراحل انتخابات نظر بر توقف انتخابات داشته باشند، مراتب را همراه با دلایل قانونی از طریق فرماندار یا بخشدار به وزارت کشور اعلام می‌نمایند. در صورتی که وزارت کشور نیز پس از بررسی نظر بر توقف انتخابات داشته باشد مراتب را با دلایل قانونی به شورای نگهبان اعلام می‌کند و در صورت موافقت شورای نگهبان، وزیر کشور دستور توقف انتخابات در آن حوزه یا حوزه‌ها را صادر می‌نماید.

تبصره ۱- توقف انتخابات در یک یا چند حوزه انتخابیه غیر از موارد مذکور در این ماده ممنوع می‌باشد.

تبصره ۲- هیئت اجرایی پس از بررسی شکایات و گزارش‌ها، چنانچه تشخیص دهد که انتخابات در یک یا چند شعبه از جریان عادی خارج شده و صحیح انجام نگرفته است، با تأیید هیئت نظارت، انتخابات یک یا

←

الف- مستفاد از این ماده این است که هیئت‌های نظارت نمی‌توانند نظر خود مبنی بر توقف انتخابات را همراه با دلایل، مستقیماً به شورای نگهبان اعلام دارد و مقرر شده است نظر خود را از طریق فرماندار یا بخشدار به وزارت کشور اعلام نمایند از این نظر، مانع اعمال نظارت شورای نگهبان است و لذا از این جهت، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

ب- حکم شورای نگهبان به ابطال انتخابات را متوقف بر نظر موافق قبلی وزارت کشور نموده است که قهراً مانع اعمال نظارت کامل آن شورا است؛ لذا از این جهت، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

ج- دستور توقف انتخابات را منحصرأ از اختیارات وزارت کشور دانسته و در نتیجه موجب سلب حق اعلام ابطال از طرف شورای نگهبان است؛ لذا از این جهت نیز مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

د- در تبصره (۱) این ماده، وظیفه نظارتی شورای نگهبان منحصر و محدود به موارد مذکور در ماده شده است؛ لذا از این جهت، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۵-۱۸- در ماده (۷۲) موضوع ماده (۲۹)،^(۱) ایرادات ذیل وارد است:

→

چند شعبه مذکور را در صورتی که در سرنوشت انتخابات مؤثر نباشد، باطل اعلام می‌نماید.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

- در سطر بالا عبارت «از طریق فرماندار یا بخشدار» حذف گردید.

- تبصره (۱) به شرح ذیل اصلاح گردید:

تبصره ۱- توقف انتخابات در یک یا چند حوزه انتخابیه منحصر به موارد مذکور در این ماده است.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد بندهای ... (۳۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۱۷] ... کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. ماده ۲۹- ماده (۷۲) قانون و تبصره آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۷۲- هرگاه شورای نگهبان نظر بر ابطال انتخابات یک حوزه و یا تعدادی از آراء یک حوزه به نحوی که در نتیجه انتخابات مؤثر باشد داشته باشد، مکلف است دلایل و مدارک و مستندات قانونی خود را به وزارت کشور اعلام نماید. وزارت کشور موظف است ظرف بیست و چهار ساعت موضوع

←

الف- چون مانع از اعمال نظارت کامل و استصوابی شورای نگهبان شده است، لذا از این جهت، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

ب- نهایی ندانستن نظر شورای نگهبان و ارجاع امر به مرجع دیگری مانند دیوان عالی کشور، منافی استقلال و مخالف وظایف نظارتی شورای نگهبان است و لذا از این جهت، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد. بنابراین تبصره‌های چهارگانه آن موضوعی ندارد.

۱-۱۵-۱۹- با توجه به عبارت «و یا اجرای ماده (۷۲) این قانون» در ماده (۷۳)

→

را به اطلاع فرماندار و منتخب یا متخبین برساند. در صورتی که فرد یا افراد منتخب و یا وزارت کشور به ابطال انتخابات اعتراض داشته باشند می‌توانند ظرف پنج روز پس از دریافت نظر شورای نگهبان شکایت خود را به شعبه‌ای که به این منظور در دیوان عالی کشور تشکیل می‌شود و شامل پنج نفر از قضات آن دیوان که دارای بالاترین رتبه و گروه و سابقه قضایی هستند (یک نفر به عنوان رئیس و چهار نفر به عنوان مستشار) تسلیم نمایند. شعبه مذکور موظف است طی یک ماه از تاریخ دریافت شکایت موضوع را بر اساس اصل یکصد و شصت و پنجم (۱۶۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به صورت علنی مورد رسیدگی قرار داده و رأی خود را اعلام نماید. ملاک تصمیم‌گیری در دادگاه مذکور، رأی اکثریت کل قضات شعبه بوده و این رأی، قطعی و لازم‌الاجرا است.

تبصره ۱- در صورت عدم تسلیم شکایت ظرف مهلت مقرر در این ماده، نظر شورای نگهبان لازم‌الاجرا است. تبصره ۲- در صورت تسلیم شکایت و عدم صدور رأی دادگاه مبنی بر ابطال انتخابات ظرف مدت یک ماه، صحت انتخابات تأییدشده تلقی می‌گردد.

تبصره ۳- شورای نگهبان بنا به تقاضای دادگاه مکلف است ظرف چهل و هشت ساعت نسبت به ارسال اطلاعات و مدارک مورد تقاضا اقدام نماید.

تبصره ۴- شکات یا وکلای آنان حق حضور و اظهار نظر در جلسه دادگاه را دارند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

سطر بالا [= ملاک تصمیم‌گیری در دادگاه مذکور، رأی اکثریت کل قضات شعبه بوده و این رأی، قطعی و لازم‌الاجرا است.] به شرح ذیل اصلاح گردید:

شعبه خواهد بود.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۲۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

ایراد بندهای ... (۳۲) [=ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۱۸] ... کماکان به قوت خود باقی است.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

موضوع ماده (۳۰)،^(۱) همان ایراد بند (۳۲) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۱۸] در اینجا نیز وارد است.

۱۵-۲۰- حذف عبارت «پس از اعلام نظر شورای نگهبان» از تبصره ماده (۷۴) موضوع ماده (۳۱)،^(۲) صحت انتخابات را بدون نظارت شورای نگهبان تجویز می‌نماید که به منزله حذف نظارت موضوع اصل ۹۹ قانون اساسی در این مورد است؛ لذا این ماده از این جهت، مغایر این اصل شناخته شد.

۱-۱۶. نظر شماره ۸۲/۳۰/۲۹۴۴ مورخ ۱۳۸۲/۲/۱۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح مواد فصل دوم قانون تعیین حدود و وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۵/۸/۲۲ مجلس شورای اسلامی تحت

۱. ماده ۳۰- ماده (۷۳) قانون به شرح زیر اصلاح می‌شود:
ماده ۷۳- صدور اعتبارنامه منتخبین موکول به اعلام صحت انتخابات از سوی شورای نگهبان و یا اجرای ماده (۷۲) این قانون خواهد بود و وزارت کشور موظف است بلافاصله دستور صدور اعتبارنامه را بدهد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده (۷۳) به شرح ذیل اصلاح گردید:
ماده ۷۳- صدور اعتبارنامه منتخبین موکول به اعلام صحت انتخابات خواهد بود و وزارت کشور موظف است بلافاصله دستور صدور اعتبارنامه را بدهد.
نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:
ایراد بندهای ... (۳۳) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۱۹] ... کماکان به قوت خود باقی است.
(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است).

۲. ماده ۳۱- در تبصره ماده (۷۴) قانون، عبارت «پس از اعلام نظر شورای نگهبان» حذف می‌شود.
مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده (۳۱) به شرح ذیل اصلاح گردید:
ماده ۳۱- در تبصره ماده (۷۴) قانون، عبارت «نظر شورای نگهبان» حذف و عبارت «صحت انتخابات» جایگزین می‌شود.

نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۹۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ مجلس شورای اسلامی:
تبصره ماده (۷۴) موضوع ماده (۳۱)، همان ایراد بند (۳۲) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۵-۱۸] را دارد.
(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است).

عنوان «مسئولیت رئیس جمهور در اجرای قانون اساسی» مصوب ۱۳۸۲/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۶-۱- ماده یک: ^(۱)

الف- ...

د- شمول دستگاه‌های حکومتی در مورد خبرگان رهبری و شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت و مجلس شورای اسلامی و قوه قضائیه و هر مقام و دستگاه دیگری که قانون اساسی به آنها اختیار یا وظیفه‌ای داده است نسبت به تشخیص، برداشت، نوع و کیفیت اعمال این اختیار و مسئولیت، خلاف اصول مربوط قانون اساسی من جمله ۷۱، ۷۳، ۸۵، ۹۴، ۹۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۲، ۱۵۶ شناخته شد.

... چون تبصره ذیل این ماده مبتنی بر مفاد ماده مذکور است با توجه به ایرادات وارده بر آن باید اصلاح شود؛ سپس اظهار نظر خواهد شد.

۱-۱۶-۲- ماده دو: ^(۲)

الف- صدور دستور توقف در خصوص تصمیمات و اقداماتی که مطابق قانون اساسی مسئول مشخص دارد، خلاف اصول متعدد قانون اساسی من جمله اصول ۷۱، ۸۵، ۹۴، ۹۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۵۹، ۱۵۶، ۱۱۲ و ۱۷۵ شناخته شد.

و نیز عبارت «هر یک از قوا و نهادهای حکومتی» همان ایرادات شرعی و قانون اساسی جزءهای «(الف)، (ب)، (د)، (ه)» بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۶-۱] را دارد.

۱-۱۶-۳- تبصره یک ماده دو: ^(۳)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۲.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۱-۸-۳.

الف- چون مستفاد از اصول قانون اساسی این است که رسیدگی قضایی در تمام مراحل از ابتدا تا قطعیت حکم به عهده قوه قضائیه و محاکم دادگستری می‌باشد ورود رئیس جمهور در پرونده‌های قضایی و احکام صادره، از این جهت مغایر اصول ۱۵۶، ۱۵۹، ۱۵۹ قانون اساسی شناخته شد و الزام قوه قضائیه و محاکم و قضات به رسیدگی، به صرف درخواست رئیس جمهور، دخالت در امر قضاء و موجب اخلال در وظایف و اختیاراتی است که به نص قانون اساسی بر عهده این قوه نهاده شده است؛ از این جهت نیز مغایر اصول ۵۷ و ۱۵۶ قانون اساسی شناخته شد. ضمناً چون درخواست مذکور موجب توقف اجرا و آثار و تبعات رأی می‌گردد، همان ایراد مربوط به قوه قضائیه، موضوع جزء (الف) بند (۳) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۶-۲] را دارد.

۱-۱۶-۴- تبصره دو ماده دو:^(۱)

الف-...

ب- مفاد و مفهوم این تبصره همان ایرادات جزءهای (د) ... بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۶-۱] ... را دارد؛ پس از رفع اشکال، اظهار نظر خواهد شد.

۱-۱۶-۵- ماده سه:^(۲)

الف- این ماده ایرادات جزءهای (الف)، (ب)، (د)، (ه) بند (۱) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۶-۱] و بندهای (۳) [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۶-۲] و ... را دارد.

۱-۱۷-۱. نظر شماره ۸۲/۳۰/۶۳۰۶ مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۱۸ شورای نگهبان در خصوص طرح تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی،^(۳) مصوب ۱۳۸۲/۹/۳۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۷-۱- اطلاق «عدم نیاز به بررسی مجدد» مذکور در تبصره (۲) ماده واحده،^(۴)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۸-۴.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه ذیل اصل هفتاد و یکم، شماره ۸-۵.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح امکان تغییر حوزه انتخابیه داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی پس از ثبت نام» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل

مستلزم تأیید صلاحیت داوطلبانی خواهد شد که مدارک جدیدی در حوزه انتخابیه جدید نسبت به عدم صلاحیت آنان به دست آمده است؛ از این جهت، مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱۸-۱. نظر شماره ۸۲/۳۰/۶۴۵۴ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۵ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق دو تبصره به ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷، مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۵ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۸-۱- در مورد تبصره (۳)^(۱) عبارت «هیئت اجرایی یا هیئت نظارت» در سطر دوم تبصره چون ظهور در این معنی دارد که در صورتی که این دو هیئت اظهارات داوطلب را کافی تشخیص دهند، نظارت شورای نگهبان در این مورد منتفی است، از این جهت مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی است.

۱-۱۸-۲- در مورد تبصره (۳)^(۲) ... با توجه به اینکه شرط طریق معتبر عرفی نیز وثاقت است، معتبر دانستن تأیید کتبی ده نفر در صورتی که وثاقت همه آنان احراز نشده باشد، تجویز عمل به طریق غیرمعتبر عرفی است و اطلاق تجویز عمل به این

→

شصت و هفتم، شماره ۱-۳-۱.

۱. ماده واحده- عبارات زیر به عنوان تبصره (۳) و (۴) به ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ الحاق می‌گردد:

تبصره ۳- ضابطه وجود شرایط موضوع بندهای (۱)، (۳) و (۵) ماده فوق عرفی است و در صورتی که اظهار خود داوطلب برای هیئت اجرایی یا هیئت نظارت کافی تشخیص داده نشود، تأییدیه کتبی ده نفر از میان افراد زیر در حوزه انتخابیه داوطلب به عنوان تأیید عرفی تلقی و برای هیئت‌های اجرایی و مراجع نظارتی کافی و لازم‌الاتباع است:

۱- معتمدین موضوع صدر ماده (۳۲) قانون انتخابات مصوب ۱۳۷۸/۹/۷

۲- اعضای شورای شهر، بخش یا شورای شهرستان

۳- قضات شاغل

۴- ائمه جمعه یا روحانیون شناخته شده.

تبصره ۴- ...

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصت و هفتم، شماره ۱-۴-۱.

تأییدیه، چون مستلزم ورود اشخاص غیر امین و عادل به مجلس شورای اسلامی است، لذا از این جهت، خلاف شرع و مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی است.

۱۸-۳- در صورتی که تأییدیه کتبی ده نفر موضوع تبصره مذکور [تبصره (۳)]^(۱) با طُرُق و ادله معتبر دیگر معارض باشد، معتبر دانستن این تأییدیه، خلاف شرع و مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی است.

۱۸-۴- اطلاق معتبر دانستن تأییدیه ده نفر مذکور در مواردی که مرجع مسئول اجراء یا نظارت، علم به فقدان همه یا بعضی شرایط مذکور در داوطلب داشته باشد نیز همان ایراد بند (۳) فوق [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۸-۳] را دارد.

۱۸-۵- در مورد تبصره (۴) با توجه به قید کلمه «و قانونی» پس از کلمه «معتبر» در ذیل پاراگراف اول این تبصره، چون اطلاق آن مستلزم نفی اعتبار طُرُق معتبری است که در قانون ذکری از آن نشده است، لذا از این جهت، خلاف شرع و مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.^(۲)

۱۹-۱. نظر شماره ۶۸۹۲/۳۰/۸۲ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۱۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور، مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۱۰ مجلس شورای اسلامی

۱۹-۱- با توجه به اینکه شورای نگهبان مطابق اصول متعدد قانون اساسی وظایف خطیری به عهده دارد و بدون تخصیص بودجه لازم، قادر بر انجام وظایف نیست و نباید از جهت بودجه و امکانات تحت هیچ گونه فشار یا مضیقه‌ای قرار گیرد و مبلغ مندرج در لایحه بودجه با در نظر گرفتن منابع و مقدورات دولت بر اساس حداقل نیاز ضروری این نهاد برای انجام وظایف مصرح در قانون اساسی است که به تأیید دولت نیز رسیده است، لذا کاهش ردیف (۱۰۱۶۰۰) بودجه شورای نگهبان به یک چهارم لایحه دولت، موجب اختلال جدی در وظایف شورای نگهبان است و مغایر اصول متعدد من جمله اصول ۹۴ و ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.^(۳)

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصت و هفتم، شماره ۱-۴-۲.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصت و هفتم، شماره ۱-۴-۴.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل نود و چهارم، شماره ۱-۱۰-۱.

۲۰-۱. نظر شماره ۸۵/۳۰/۲۰۷۹۹ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۱۷ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۸۵/۱۲/۲ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۰-۱- ماده (۳) موضوع ماده (۱) مصوبه،^(۱) مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۲۰-۲- اطلاق تبصره الحاقی به ماده (۹) موضوع ماده (۴) مصوبه،^(۲) از این جهت که باید تمام این موارد به تأیید شورای نگهبان برسد، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۲۱-۱. نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۵۰۵۰ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۸ شورای نگهبان در خصوص طرح ممنوعیت انتقال آراء صندوق‌های انتخاباتی قبل از شمارش در محل شعب و اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی،^(۳) مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۱-۱- واگذاری اختیار نظارت بر حسن انجام امور به نمایندگان نامزدها در بند (الف) ماده (۱)،^(۴) مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۱. ماده ۱- در ماده (۳) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ و اصلاحات بعدی آن،^{*} عبارت «در چهارچوب این قانون» بعد از عبارت «مربوط به انتخابات» اضافه می‌گردد. [ماده ۳- نظارت بر انتخابات مجلس شورای اسلامی به عهده شورای نگهبان می‌باشد. این نظارت استصوابی و عام و در تمام مراحل در کلیه امور مربوط به انتخابات جاری است.]
مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده (۱) حذف شد.

۲. ماده ۴- متن زیر به عنوان تبصره به ماده (۹) الحاق می‌گردد:
تبصره- وزارت کشور موظف است ظرف شش ماه از زمان تصویب این قانون نسبت به نوین‌سازی شیوه‌های اخذ رأی و شمارش آراء به منظور دقت، سلامت و نظارت بهتر در اخذ، شمارش و اعلام نتایج و همین‌طور استانداردسازی صندوق‌های اخذ رأی در حدود اعتبارات مصوب اقدام نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
در سطر آخر تبصره، پس از کلمه «مصوب» عبارت «و پس از تأیید شورای نگهبان» اضافه گردید.
۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح ممنوعیت انتقال آراء صندوق‌های انتخاباتی قبل از شمارش در محل شعب» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده ۱- رعایت مقررات ذیل در کلیه انتخابات از جمله شوراهای اسلامی کشور، مجلس شورای اسلامی و ریاست جمهوری الزامی است و قوانین و مقررات مغایر از تاریخ تصویب این قانون ملغی

۲۲-۱. نظر شماره ۴۸۹۹۹/۳۰/۹۱ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۷ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران^(۱) مصوب ۱۳۹۱/۹/۲۶ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۲- در تبصره (۶) ماده (۴) موضوع اصلاح ماده (۳۱)،^(۲) باید قید شود مرجع تشخیص این امر، شورای نگهبان است و آلا مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی می باشد.

۱-۲۲-۲- در تبصره (۸) ماده (۴) موضوع اصلاح ماده (۳۱)،^(۳) با توجه به عبارت

→

الایر می گردد:

الف- آراء هر صندوق باید در محل شعبه شمارش و صورت جلسه گردد و چنانچه به هر دلیلی لازم باشد که صندوق ها به محل دیگری منتقل گردد، پس از شمارش آراء در محل شعبه، این انتقال صورت خواهد پذیرفت. انتقال صندوق از محل شعبه به محل دیگر در تمام مراحل تنها با حضور مسئولان شعبه میسر می باشد و نمایندگان نامزدها نیز می توانند در مراحل انتقال صندوق و در محل شمارش آراء حضور داشته و بر حسن انجام امور نظارت نمایند و چنانچه اشکال یا تخلفی را مشاهده نمودند به ناظر و نماینده فرماندار اطلاع دهند و آنان نیز موظف به رسیدگی هستند.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست جمهوری» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده ۴- ماده (۳۱) قانون به شرح ذیل اصلاح می گردد:

تبصره ۱- ...

تبصره ۶- تصمیمات هیئت اجرایی مرکزی انتخابات نباید موجب تداخل در وظایف و اختیارات نظارتی شورای نگهبان در ارتباط با انتخابات ریاست جمهوری گردد، در غیر این صورت تصمیمات مذکور، باطل و هرگونه اقدامی در این جهت ممنوع است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

به انتهای تبصره (۶) ماده (۳۱) قانون، عبارت «مرجع تشخیص موضوع این تبصره، شورای نگهبان است.» الحاق می شود.

۳. ماده ۴- ماده (۳۱) قانون به شرح ذیل اصلاح می گردد:

تبصره ۱- ...

تبصره ۸- نتیجه شمارش آراء انتخابات ریاست جمهوری پس از تأیید هیئت اجرایی به وسیله وزیر کشور اعلام می شود و تأیید نهایی صحت انتخابات بر عهده شورای نگهبان است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در سطر اول تبصره (۸) ماده (۳۱) قانون، عبارت «وصول گزارش هیئت اجرایی مرکزی» جایگزین عبارت «تأیید هیئت اجرایی» می گردد.

«تأیید نهایی صحت انتخابات بر عهده شورای نگهبان است»، عبارت «پس از تأیید هیئت اجرایی» ایهام تداخل با وظایف این شورا را دارد؛ بنابراین تبصره مرقوم باید اصلاح گردد.

۱-۲۲-۳- ماده (۱۲) موضوع اصلاح ماده (۶۱)،^(۱) از حیث الزام شورای نگهبان به گزارش امر به دادستانی اشکال دارد.

۱-۲۲-۴- در ماده (۱۷) موضوع اصلاح ماده (۸۵)،^(۲) با توجه به اینکه بر اساس اصل ۹۹ قانون اساسی که نظارت بر انتخابات بر عهده شورای نگهبان است، الزام این شورا مغایر اصل مذکور شناخته شد.

۲۳-۱. نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۳۸۶ مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۰ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح ماده (۲۹) و الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی،^(۳) مصوب ۱۳۹۴/۲/۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۳-۱- تبصره (۴) الحاقی به ماده (۵۲) قانون موضوع ماده (۲) مصوبه،^(۴) با توجه به نظریه تفسیری شماره ۱۲۳۴ مورخ ۱۳۷۰/۳/۱ شورای نگهبان^(۵) از حیث

۱. ماده ۱۲- عبارت زیر به انتهای حکم ماده (۶۱) قانون الحاق می‌شود:
«و عمل متخلف برای تشخیص جرم بودن و رسیدگی مقتضی به دادستانی حوزه مربوطه گزارش می‌شود.»

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده (۱۲) طرح حذف می‌گردد.

۲. ماده ۱۷- متن ذیل به‌عنوان تبصره به ماده (۸۵) قانون الحاق می‌گردد:
تبصره- چنانچه هریک از نامزدها در ارائه مدارک خود مرتکب جعل سند یا استفاده از اسناد مجعول یا غیرواقعی گردد، شورای نگهبان در هر مرحله‌ای که چنین امری را احراز نماید، صلاحیت وی را مجدداً بررسی می‌کند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده (۱۷) طرح حذف می‌گردد.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح الحاق یک جزء به ماده (۲۹) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.
۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۱-۹۶.

۵. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۳-۲، ذیل همین اصل (= اصل نود و نهم).

محدود نمودن وظایف و اختیارات این شورا در امر نظارت بر انتخابات، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد. همچنین این تبصره از این جهت که موجب تبعیض ناروا نسبت به اشخاص دیگری است که صلاحیت آنان قبلاً به تأیید این شورا رسیده، مغایر بند (۹) اصل ۳ قانون اساسی است.

۲۴-۱. نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۱۸۷۷ مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۱ شورای نگهبان در خصوص طرح استانی- شهرستانی شدن حوزه‌های انتخابیه انتخابات مجلس شورای اسلامی،^(۱) مصوب ۱۳۹۴/۳/۳۱ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۴-۱- اطلاق ماده (۱۰)،^(۲) نسبت به مواردی که انتخابات یک حوزه به کلی ابطال می‌گردد، اگر این ابطال به نحوی باشد که به اساس انتخابات کل استان خلل وارد کند، صحیح دانستن انتخابات آن استان اشکال دارد.

۲۵-۱. نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۴۵۰۶ مورخ ۱۳۹۴/۹/۴ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۹۴/۸/۱۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۲۵-۱- ماده (۱۱) موضوع اصلاح ماده (۵۷) قانون^(۳) و نیز تبصره‌های این ماده،

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح استانی شدن حوزه‌های انتخابیه انتخابات مجلس شورای اسلامی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.
۲. ماده ۱۰- در صورت ابطال انتخابات یک یا چند حوزه انتخابیه موجود، انتخابات نسبت به آن حوزه انتخابیه باطل و نسبت به سایر حوزه‌های انتخابیه موجود در استان صحیح است.
(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۳. ماده ۱۱- ماده (۵۷) قانون به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵۷- به منظور نظارت و کنترل نحوه تبلیغات نامزدها و هزینه آن، در هر استان کمیسیونی به نام کمیسیون بازرسی تبلیغات انتخابات مجلس شورای اسلامی زیر نظر رئیس ستاد انتخابات استان در محل استانداری مرکز حوزه انتخابیه با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

۱- نماینده هیئت نظارت استان

۲- نماینده رئیس دادگستری استان

۳- نماینده صدا و سیما مرکز استان

۴- نماینده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

۵- نماینده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

تبصره ۱- کمیسیون بازرسی تبلیغات موظف است پیش از شروع تبلیغات راهنمایی‌ها و ارشادات

مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی است.

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۳-۱. نظر شماره ۳۳۰۸ مورخ ۱۳۶۷/۱۰/۳ و نظریه تفسیری شماره ۳۳۴۴ مورخ ۱۳۶۷/۱۰/۷ شورای نگهبان در پاسخ به درخواست رئیس کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس نسبت به تحقیق و تفحص از ابطال انتخابات پانزده حوزه انتخابیه

شماره: ۴۳۳- ۳۱۳/۲۱۴

تاریخ: ۱۳۶۷/۱۰/۱

تلفنگرام فوری

از کمیسیون داخلی مجلس شورای اسلامی به شورای نگهبان
برادر ارجمند آیت‌الله محمدی گیلانی، دبیر شورای محترم نگهبان دامت برکاته
سلام علیکم

احتراماً در پی درخواست جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی از ریاست محترم مجلس بر اساس اصل هفتاد و شش قانون اساسی در مورد تحقیق و تفحص در خصوص علت ابطال انتخابات پانزده حوزه انتخابیه در مرحله اول دوره سوم و ارجاع نامه شماره ق- ۳۰۳۹ مورخ ۶۷/۹/۱۷ ریاست محترم مجلس به کمیسیون داخلی، نظر به اینکه کمیسیون مزبور قرار است کار تحقیقات و تفحص انتخابات مذکور را با

→

لازم را در چهارچوب قوانین و مقررات در خصوص نحوه تبلیغات به نامزدها و ستادهای انتخاباتی ارائه و بر نحوه اجرای قانون توسط کاندیداها در طول دوره انتخابات نظارت کند. نامزدها و ستادهای انتخاباتی موظفند بر اساس راهنمایی‌های کمیسیون مذکور عمل کنند و از انجام هزینه‌های غیرمتعارف خودداری نمایند.

تبصره ۲- کمیسیون بازرسی تبلیغات در صورت مشاهده هرگونه تخلف در انجام تبلیغات توسط نامزدها و یا ستادهای انتخاباتی موظف است مراتب را به نامزدها و مسئولان ستادهای مزبور تذکر دهد. در صورت تکرار، کمیسیون مزبور پس از بررسی تخلف، موضوع را به هیئت نظارت استان اعلام می‌کند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۴/۹/۳۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده (۱۱) حذف می‌شود.

مدارک لازم انجام و گزارش آن را به ریاست محترم مجلس ارسال نماید، لذا تقاضا مندم حضرت عالی در جلسه کمیسیون شوراها و امور داخلی مورخه ۶۷/۱۰/۴ ساعت ۱۴ تشریف فرما شوید. ضمناً مدارک ابطال را کتباً به این کمیسیون ارسال فرمایید. موجب کمال تشکر و امتنان است.

اشرفی اصفهانی

رئیس کمیسیون شوراها و امور

داخلی

شماره: ۳۳۰۸

تاریخ: ۱۳۶۷/۱۰/۳

تأییدیه تلفنگرام

ریاست محترم کمیسیون شوراها و امور داخلی کشور مجلس شورای اسلامی

عطف به تلفنگرام شماره ۴۳۳- ۳۱۳/۲۱۴ مورخ ۱۳۶۷/۱۰/۱

و علیکم السلام و رحمت الله

«بر اساس نظر تفسیری شورای نگهبان، اصل ۷۶ شامل مواردی از قبیل مقام معظم رهبری، مجلس خبرگان و شورای نگهبان نمی شود.»

دبیر شورای نگهبان

محمد محمدی گیلانی

شماره: ۳۳۴۴

تاریخ: ۱۳۶۷/۱۰/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

شورای نگهبان در مقام تفسیر اصل ۷۶ قانون اساسی، نظر تفسیری متفق علیه خود

را به شرح ذیل اعلام می دارد:

«اصل ۷۶ قانون اساسی شامل مواردی از قبیل مقام معظم رهبری، مجلس

خبرگان و شورای نگهبان که مافوق مجلس شورای اسلامی می باشند، نمی شود.»

دبیر شورای نگهبان

محمد محمدی گیلانی

۲-۳. نظریه تفسیری شماره ۱۲۳۴ مورخ ۱۳۷۰/۳/۱ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار رئیس هیئت مرکزی نظارت شورای نگهبان بر انتخابات نسبت به مدلول اصل ۹۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی

شماره: ۳/۳۳

تاریخ: ۱۳۷۰/۲/۲۲

شورای محترم نگهبان

با سلام و تحیات

نظر به اینکه امر انتخابات از امور مهمه کشور است و امت اسلامی با رشد انقلابی در تمام دوره‌های اخذ رأی به نحو چشمگیری در انتخابات شرکت نموده‌اند و من بعد نیز باید به نحوی عمل شود که حضور آزادانه مردم هم چنان محفوظ بماند و این امر مستلزم نظارت شورای نگهبان است تا در تمام جهات رعایت بی‌طرفی کامل معمول گردد و در این خصوص در کیفیت اجراء و نظارت گاهی شائبه تداخل مطرح می‌گردد، بنا به مراتب استدعا دارد نظر تفسیری آن شورای محترم را در مورد مدلول اصل ۹۹ قانون اساسی اعلام فرمایند.

غلامرضا رضوانی

رئیس هیئت مرکزی نظارت

شورای نگهبان بر انتخابات

شماره: ۱۲۳۴

تاریخ: ۱۳۷۰/۳/۱

هیئت مرکزی نظارت بر انتخابات

عطف به نامه شماره ۳/۳۳ مورخ ۱۳۷۰/۲/۲۲، موضوع در جلسه ۷۰/۳/۱ مطرح و نظر شورا بدین شرح اعلام می‌گردد:

«نظارت مذکور در اصل ۹۹ قانون اساسی، استصوابی است و شامل تمام مراحل اجرایی انتخابات از جمله تأیید و رد صلاحیت کاندیداها می‌شود.»

دبیر شورای نگهبان

محمد محمدی گیلانی

۳-۳. نظریه تفسیری شماره ۸۶/۳۰/۲۱۹۳۴ مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۹ در پاسخ به استفسار عضو حقوقدان شورای نگهبان نسبت به مرجع تصویب ضوابط و مقررات مالی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی شورای نگهبان

شماره: ۸۶/۳۰/۲۱۸۲۰

تاریخ: ۱۳۸۶/۴/۹

حضرت آیت الله جنتی (مد ظله العالی)

دبیر محترم شورای نگهبان

با سلام

احتراماً، با توجه به اینکه قانون اساسی در اصول متعدد مانند اصول ۴ و ۹۱ تا ۹۹ قانون اساسی وظایف و اختیاراتی را مستقیماً به عهده شورای نگهبان گذاشته است و انجام آنها مستلزم وجود ساختار و ضوابط متناسب می باشد، همچنین با عنایت به آنکه شورای نگهبان نهادی مستقل بوده و زیر نظر هیچ کدام از قوا و دیگر دستگاه ها نمی باشد، تصویب ضوابط و مقررات اداری، استخدامی، مالی و تشکیلاتی توسط مجلس شورای اسلامی و هیئت وزیران و دیگر مقامات و دستگاه ها ممکن است موجب اختلال در انجام وظایف و اختیارات شورای نگهبان گردد و متناسب با وظایف تفویض شده نباشد.

اعضاء محترم شورای نگهبان نیز در آراء و نظرات قبلی خود به این مهم توجه داشته و این وضع قانون و یا انجام تحقیق و تفحص توسط مجلس شورای اسلامی نسبت به شورای نگهبان را مغایر با قانون اساسی شناخته اند. در این ارتباط توجه حضرت عالی و اعضاء محترم را به دو نظر صادره از سوی این شورا جلب می نمایم.

در تاریخ ۱۳۷۲/۵/۱۰ طرح استخدامی کارکنان مجلس شورای اسلامی مصوب جلسه ۱۳۷۲/۵/۶ آن مجلس واصل گردید که در جلسه ۱۳۷۲/۵/۲۷ شورای نگهبان مطرح و نظر شورا متعاقباً اعلام شد.

از آنجا که تبصره (۱) ماده (۲) طرح یاد شده تعیین ضوابط استخدامی مستخدمین شورای نگهبان را به موجب آن قانون بر عهده کمیسیون مشترک مجلس و دیوان محاسبات قرار می داد، شورای نگهبان اعلام نمود تبصره مزبور از این جهت که کارکنان شورای نگهبان را نیز در بر می گیرد مغایر قانون اساسی شناخته می شود. علاوه آنکه سایر تبصره های مربوط در این قانون که مبتنی بر این تبصره می باشد نیز مغایر قانون اساسی شناخته شده است.

همچنین در پی استفساریه مجلس شورای اسلامی از شورای نگهبان در خصوص اصل ۷۶ قانون اساسی، این شورا در تاریخ ۱۳۶۷/۱۰/۷ و طی نظریه شماره ۳۲۴۴ اعلام داشت: «اصل ۷۶ قانون اساسی شامل مواردی از قبیل مقام معظم رهبری، مجلس خبرگان و شورای نگهبان که مافوق مجلس شورای اسلامی می‌باشند نمی‌شود». اکنون با عنایت به رویه سابق و مطابق با اصل ۹۸ قانون اساسی و ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی شورای نگهبان، درخواست می‌شود نظر تفسیری شورای نگهبان را در خصوص اصول ۴، ۹۱ و ۹۹ قانون اساسی نسبت به مرجع تصویب ضوابط و مقررات مذکور اعلام فرمایید.

با تجدید احترام

کدخدائی

شماره: ۸۶/۳۰/۲۱۹۳۴

تاریخ: ۱۳۸۶/۴/۱۹

جناب آقای دکتر کدخدائی

قائم‌مقام دبیر و عضو محترم حقوقدان شورای نگهبان

با اهدای سلام و تحیت

عطف به نامه شماره ۸۶/۳۰/۲۱۸۲۰ مورخ ۸۶/۴/۹ جنابعالی مبنی بر تقاضای اظهار نظر تفسیری شورای نگهبان در خصوص مشخص نمودن مرجع تصویب ضوابط و مقررات اداری، استخدامی، مالی و تشکیلاتی شورای نگهبان، با توجه به اصل ۹۸ قانون اساسی و ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی شورای نگهبان، موضوع در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۳ شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر تفسیری این شورا در خصوص اصول ۴، ۹۱ و ۹۹ قانون اساسی به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

«مستفاد از اصول ۴، ۹۱ و ۹۹ قانون اساسی این است که تصویب ضوابط و مقررات مالی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی شورای نگهبان که انجام وظایف آن به تشخیص شورا متوقف بر آنها است، بر عهده خود این شورا می‌باشد.»

احمد جنتی

دبیر شورای نگهبان

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۴-۱. نظر شماره ۰۸۰۷ مورخ ۱۳۶۹/۷/۹ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام وزیر کشور نسبت به وضعیت برگزاری انتخابات مجلس خبرگان در چند حوزه انتخابیه که تعداد نامزدها نسبت به تعداد نفرات مورد نیاز کمتر است، از جهت مغایرت یا عدم مغایرت با قانون اساسی

شماره: ۲۶۲۷/۱/۴۶

تاریخ: ۱۳۶۹/۷/۸

شورای محترم نگهبان

ضمن سلام، نظر به اینکه تعداد نامزدهای انتخاباتی در (۷) حوزه انتخابیه با تعداد نمایندگان مورد نیاز برابر بوده و در دو حوزه انتخابیه نیز تعداد نامزدها کمتر از نفرات مورد نیاز است، به نظر وزارت کشور انتخابات در (۹) حوزه مذکور فاقد معنی و مصداق می‌باشد؛ زیرا کاندیداهای استان‌های مذکور با کمترین میزان آراء و تنها با یک رأی به عنوان نماینده مجلس خبرگان انتخاب خواهند شد و در یک چنین شرایطی کلمه «انتخابات» اصولاً مفهوم خود را از دست خواهد داد؛ زیرا در این حالت موجبات اصلی انتخابات که عبارت از وجود کاندیداهای متعدد می‌باشد برای تحقق انتخابات فراهم نمی‌گردد. ضمناً با توجه به ماده (۷) اصلاحی قانون انتخابات خبرگان^(۱) که انتخاب را منوط به اکثریت نسبی آراء دانسته باید رقابت وجود داشته باشد و گرنه در حوزه‌هایی که تعداد نامزدهای انتخاباتی مساوی و یا کمتر است با اولین رأی که به صندوق انداخته می‌شود فرد، انتخاب شده است و به این ترتیب سایر آراء فاقد ارزش تعیین‌کننده خواهد بود، حال اینکه در ماده اصلاحی مذکور، انتخاب مسبوق به داشتن

۱. ماده (۷) قانون انتخابات و آیین‌نامه داخلی مجلس خبرگان مربوط به اصول پنجم و یکصد و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۷/۱۰ و اصلاحی ۱۳۶۱/۵/۱۲ فقهای شورای نگهبان: «ماده ۷- خبرگان با اکثریت مطلق آراء شرکت‌کنندگان انتخاب می‌شوند.

تبصره- چنانچه در دور اول تمام یا بعض نامزدها حائز اکثریت نشدند انتخابات تجدید می‌شود. در دور دوم فقط به تعداد دو برابر تعداد لازم از بین دارندگان آراء دور اول حوزه انتخابیه، به ترتیب رأی شرکت خواهند کرد و نامزد جدیدی نمی‌توان اضافه نمود. اگر تعداد نامزدهای باقیمانده به تعداد دو برابر مورد نیاز نباشد، باز هم انتخابات انجام می‌شود مگر اینکه نامزدها فقط به تعداد مورد نیاز یا کمتر باشند، در این صورت انتخابات دوباره آغاز می‌شود.»

اکثریت نسبی آراء می باشد و بنابراین حضور حداقل یک نفر نامزد زائد بر تعداد نماینده مورد نیاز ضروری است.

علی هذا با عنایت به اینکه حوزه های انتخابیه فوق الذکر و دیگر اقشار مردم در خصوص وضعیت انتخاباتی این قبیل حوزه های انتخابیه مرتباً از وزارت کشور استعلام می نمایند خواهشمند است با توجه به ماده (۷۵) آیین نامه اجرایی قانون انتخابات مجلس خبرگان^(۱) در ارسال پاسخ تسریع نموده تا مراتب به قید فوریت به حوزه های انتخابیه ذی ربط ابلاغ گردد.

عبدالله نوری

وزیر کشور

شماره: ۰۸۰۷

تاریخ: ۱۳۶۹/۷/۹

وزیر محترم کشور

ضمن سلام، عطف به نامه شماره ۲۶۲۷/۱/۴۶ مورخ ۱۳۶۹/۷/۸، موارد مندرج در نامه مذکور در جلسه شورای نگهبان مطرح شد.

«ادامه انتخابات در (۹) حوزه مورد نظر با توجه به مواد قانون و سوابق انتخاباتی خبرگان (درحوزه های انتخابیه یزد و کهکیلویه و بویراحمد) و دوره سوم مجلس شورای اسلامی (درحوزه انتخابیه فلاورجان) با موازین قانونی مغایرتی نداشته و بلاشکال اعلام می گردد. بدیهی است صحت انتخابات منوط به شرکت تعداد معقولی از رأی دهندگان می باشد.»

دبیر شورای نگهبان

محمد محمدی گیلانی

۱. ماده (۷۵) آیین نامه اجرایی قانون انتخابات مجلس خبرگان موضوع اصول پنجم و یکصد و هفتم و یکصد و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۱/۷/۱۸ شورای نگهبان: «ماده ۷۵- ابطال کل انتخابات یک حوزه انتخابیه یا توقف انتخابات و همچنین ابطال انتخابات شعبی که در سرنوشت انتخابات حوزه انتخابیه تأثیر تعیین کننده دارند، از اختیارات خاص شورای نگهبان است.»

۲-۴. نظر شماره ۷۴/۲۱/۱۵۲۶ مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۱۵ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام معاون سیاسی اجتماعی وزارت کشور و رئیس ستاد انتخابات کشور مبنی بر لزوم یا عدم لزوم استعفای شهرداران مناطق شهری جهت کاندیداتوری نمایندگی مجلس

شماره: ۳۷۳۵/۴/۴۴

تاریخ: ۱۳۷۴/۱۱/۱۲

هیئت محترم مرکزی نظارت

سلام علیکم

احتراماً بعضی از استانداران از ستاد انتخابات کشور سؤال نمودند که چنانچه شهرداران مناطق تهران قصد ثبت نام برای نمایندگی مجلس شورای اسلامی را در حوزه‌های مختلف داشته باشند نیازی به استعفای چهار ماه قبل از ثبت نام دارند یا خیر. طی بررسی‌هایی که در وزارت کشور انجام شد و با مشورت با حوزه معاونت عمرانی وزارت کشور به این نتیجه رسیدیم که ماده (۲۹) قانون، عام بوده و لفظ شهرداران به کار رفته است و چون شهرداران مناطق تهران هم به عنوان شهردار منصوب گردیده و امضاء می نمایند شامل این ماده خواهند بود و نیاز به استعفاء دارند. در تماس تلفنی هم که خدمت آیت‌ا... جنتی مدظله‌العالی داشتیم ایشان هم همین نظر را داشتند. لذا به همین شکل پاسخ استعلام استانداران داده شد. مراتب جهت استحضار عنوان می‌شود تا چنانچه نظری غیر از این هست، حداکثر ظرف امروز اعلام فرمایید.

علیرضا تابش

معاون سیاسی اجتماعی وزارت کشور

و رئیس ستاد انتخابات کشور

شماره: ۷۴/۲۱/۱۵۲۶

تاریخ: ۷۴/۱۱/۱۵

ستاد انتخابات کشور

عطف به نامه شماره ۳۷۳۵/۴/۴۴ مورخ ۷۴/۱۱/۱۲، با توجه به وصول برخی نامه‌ها از جانب کاندیداها مبنی بر اظهار عدم ثبت نام از آنان در خصوص مورد،

موضوع در جلسه مورخ ۷۴/۱۱/۱۵ شورای نگهبان مطرح و نظر شورا از بُعد نظارتی بدین شرح اعلام می‌گردد:

«بند (۱) ماده (۲۹) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی، از شهرداران مناطق منصرف است و شامل آنان نمی‌باشد.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

۴-۳. نظر شماره ۷۷/۲۱/۳۸۸۲ مورخ ۱۳۷۷/۹/۱۱ و نظر شماره ۷۷/۲۱/۳۹۸۱ مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۳ شورای نگهبان در پاسخ به درخواست مشاور رئیس جمهور نسبت به ارائه مدارک رد صلاحیت یکی از داوطلبان نمایندگی مجلس خبرگان

شماره: ۷۷-۳۲۴

تاریخ: ۱۳۷۷/۸/۲۵

حضرت آیت‌الله جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

با سلام

آقای ... داوطلب نمایندگی دوره سوم مجلس خبرگان از حوزه انتخابیه ... طی شکوائیه‌ای به هیئت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی مدعی شده است اعلام رد صلاحیت او و ترتیب اثر ندادن به اعتراض وی از سوی شورای نگهبان موجب تضییع حق اجتماعی وی که مورد حمایت قانون اساسی است، شده است؛ خاصه اینکه شورای محترم نگهبان حاضر نشده کتباً دلایل رد صلاحیت نامبرده را اعلام دارد. نظر به اینکه شورای محترم نگهبان خود حافظ و مفسر قانون اساسی است و طبعاً بیش از همه خود را مسئول حفظ اصول و معیارهای قانون اساسی می‌داند و نسبت به رفع هرگونه شائبه بی‌توجهی به قانون اساسی و یا قوانین عادی و حتی مقتضیات عقلی و منطقی که مآلاً به نقض قانون اساسی منتهی می‌شود حساس است و با عنایت به اینکه مستفاد از تبصره (۲) ماده (۱۶) آیین‌نامه اجرایی انتخابات مجلس خبرگان که به داوطلب رد صلاحیت شده، حق اعتراض می‌دهد این است که باید داوطلب از دلایل و جهات رد صلاحیت خود آگاه شود تا بتواند اعتراض خود را مستنداً اعلام دارد و الا صرف اعلام اعتراض، بدون دلیل، طبعاً بی‌آمدی جز رد اعتراض نخواهد داشت و اعتراض مستدل نیز مستلزم اطلاع داشتن از دلایل و مبانی رد صلاحیت است، به نظر می‌رسد اعلام مستدل

و مستند رد صلاحیت داوطلب، قدر متیقن در صورت درخواست وی، لازم باشد. با توجه به ماده (۱۳) قانون حدود وظایف و اختیارات ریاست جمهوری که به رئیس جمهور اختیار داده شده است در جهت حفظ قانون اساسی از مراجع مختلف در درجه اول کسب اطلاع و اخذ توضیح نماید، خواهشمند است دستور فرمایید توضیحات لازم در زمینه تصمیم فوق‌الذکر برای این هیئت اعلام گردد.

حسین مهرپور

مشاور رئیس جمهور و رئیس

هیئت پیگیری و نظارت بر اجرای

قانون اساسی

شماره: ۷۷/۲۱/۳۸۸۲

تاریخ: ۱۳۷۷/۹/۱۱

جناب آقای دکتر مهرپور

مشاور محترم ریاست جمهوری

بعد از سلام، عطف به نامه شماره ۷۷-۳۲۴ مورخ ۱۳۷۷/۸/۲۵، مفاد آن نامه در جلسه مورخ ۷۷/۹/۱۱ شورای نگهبان مطرح شد و نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

«علاوه بر اینکه مستفاد از اصل ۱۱۳ قانون اساسی این نیست که رئیس محترم جمهوری بتواند در مصادیق و جزئیات وظایف و اختیارات مسئولین مختلف نظام دخالت کند و بناء علیه رسیدگی جزئی به موضوع صلاحیت نامزدهای عضویت در مجلس خبرگان رهبری از حدود و اختیارات ریاست جمهوری خارج است و در صورت لزوم شورای نگهبان اقدام به تفسیر آن اصل خواهد کرد، باید متذکر شویم که رسیدگی به صلاحیت نامزدها براساس تصویب مجلس خبرگان رهبری، جزء وظایف فقهاء شورای نگهبان قرار داده شده است و هیچ ارتباطی به شورای نگهبان ندارد و لازم است در مکتوبات رعایت این دقایق به عمل آید.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

شماره: ۷۷-۴۰۲/م

تاریخ: ۱۳۷۷/۹/۲۴

حضرت آیت الله جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

با سلام و آرزوی توفیق

عطف به نامه شماره ۷۷/۲۱/۳۸۸۲ مورخ ۷۷/۹/۱۱، مفاد مرقومه شریفه در جلسه هیئت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی مطرح و مورد بحث قرار گرفت. در رابطه با قسمت ذیل نامه همان طور که یادآوری فرمودید هیئت نیز متذکر است که طبق قانون مصوب مجلس خبرگان، تشخیص صلاحیت نامزدهای مجلس خبرگان با فقهای شورای نگهبان است و نامه هیئت نیز مطلبی که دال بر خلاف این مطلب باشد وجود ندارد و اگر در عنوان نامه به حضرت عالی به عنوان دبیر محترم شورای نگهبان خطاب شده است بدین جهت است که دبیر شورای نگهبان اگر از فقها باشد، دبیر فقهای شورای نگهبان نیز محسوب می شود. به علاوه طبق اصل ۹۹ قانون اساسی و مصوبات اولین فقهای شورای نگهبان و مجلس خبرگان، نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان با شورای نگهبان است، بنابراین مکاتبه در این زمینه به عنوان دبیر محترم شورای نگهبان به نظر نمی رسد ایرادی داشته باشد. و اما در رابطه با قسمت اول و در ارتباط با وظیفه رئیس جمهور همان طور که مرقوم فرمودید و ما نیز معتقدیم، رئیس جمهور نمی تواند در وظایف و اختیارات مربوط به مسئولین دیگر دخالت کند، ولی ماده (۱۳) قانون تعیین حدود وظایف و اختیارات ریاست جمهوری مصوب سال ۱۳۶۵ که به تأیید شورای محترم نگهبان رسیده، مقرر می دارد: «به منظور پاسداری از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای اصل ۱۱۳ قانون اساسی، رئیس جمهور از طریق نظارت، کسب اطلاع، بازرسی، پیگیری، بررسی و اقدامات لازم مسئول اجرای قانون اساسی می باشد.» به نظر هیئت، کسب اطلاع و اخذ توضیح، از دستگاه ها و مقامات که حداقل اقدامات رئیس جمهور در زمینه وظیفه محوله از سوی قانون اساسی و قانون عادی فوق الذکر می باشد، دخالتی در وظایف و مسئولیت دیگران محسوب نمی گردد؛ مخصوصاً با توجه به سوابق مذاکرات و اظهار نظرها در هنگام تصویب قانون یادشده در مجلس و تأکید شورای محترم نگهبان که نباید رئیس جمهور را محدود و اقداماتش را محصور نمود، بلکه باید به هر نحو، مقتضی و لازم می داند اقدام نماید که براساس همین رهنمون شواری نگهبان در ماده (۱۳) و (۱۴)، عنوان عام اقدامات

لازم و اقدام به نحو مقتضی گنجانده شده است. طبعاً هرگونه نظر ارشادی و یا قانونی که در این زمینه با لحاظ همه جوانب ارائه فرمایید برای این هیئت که هدفی جز کمک به رئیس جمهور در اجرای بهتر قانون اساسی ندارد، مغتنم و مورد استفاده خواهد بود و چنانچه در اصل موضوع اعلامی در نامه ارسال شده قبلی اعلام نظر نموده و توضیحات لازم را ارائه فرمایید، سپاسگزار خواهیم بود.

حسین مهرپور

مشاور رئیس جمهور و رئیس هیئت پیگیری
و نظارت بر اجرای قانون اساسی

شماره: ۷۷/۲۱/۳۹۸۱

تاریخ: ۱۳۷۷/۱۰/۳

جناب آقای دکتر مهرپور

مشاور محترم رئیس جمهور

با سلام

عطف به نامه شماره ۴۰۲-۷۷/م مورخ ۱۳۷۷/۹/۲۴ و پیرو نامه شماره ۷۷/۲۱/۳۸۸۲ مورخ ۱۳۷۷/۹/۱۱، چنانچه در نامه قبل اشاره شد اصل ۱۱۳ هیچ گونه ربطی به اجراء یا عدم اجرای قوانین عادی ندارد؛ تنها مربوط به این است که اصلی از قانون اساسی به کلی زمین مانده باشد؛ مثل اصل هشتم درباره امر به معروف و نهی از منکر که هیچ کس در این فریضه بی بدیل احساس وظیفه نمی کند یا در اثناء متوقف شده باشد. همین تعبیر در شرح وظایف رئیس جمهور در قانون مصوب مجلس هم آمده، اما قوانین عادی هر کدام مسئول خاصی دارد و کیفیت اجراء و چگونگی برخورد با متخلف هم در خود قانون های عادی مشخص شده. البته هر قانون عادی و هر موضوع جزئی را می توان به یکی از اصول قانون اساسی ارجاع کرد، آن هم با آن سعه صدر شما که معتقدید که مقتضیات عقلی و منطقی که مآلاً به نقض قانون اساسی منتهی می شود، مشمول اصل ۱۱۳ می باشد تا آنجا که نوبت به سؤال از شورای نگهبان و فقهای شورا بر سر یک مسئله جزئی می رسد. بهتر است قدری دقت فرمایید و سایر اصول قانون اساسی و مفاد همین اصل ۱۱۳ و نیز قوانین عادی و وظایف قوای سه گانه

را با نظر کارشناسی بررسی فرمایید که مشکلات جدیدی بر مشکلات انبوه موجود نیافزاید. جناب عالی از اظهار نظرهای شورا در امر بازرسی ریاست جمهوری و مکاتباتی که در این زمینه با مقام معظم رهبری در زمان ریاست جمهوری ایشان و سپس با جناب آقای هاشمی رفسنجانی داشته بی اطلاع نیستید. مناسب است آن نامه‌ها را به دقت ملاحظه فرمایید.

خداوند همه ما را مخصوصاً در این ماه شریف، مشمول عنایات خاصه خود قرار دهد و توفیق خدمت به اسلام و مسلمین عطا فرماید.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

۴-۴. نظر شماره ۷۹۷/۳۰/۹۱/م مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۱ شورای نگهبان در پاسخ به درخواست رئیس کل دیوان محاسبات کشور نسبت به تصویب تشکیلات شورای نگهبان

شماره: ۲/م/۹۷۶/۷۶۵۸

تاریخ: ۱۳۹۱/۱۱/۷

حضرت آیت الله جنتی

دبیر شورای نگهبان

سلام علیکم

مستحضرید به موجب ماده واحده قانون تشکیلات شورای نگهبان مصوب ۱۳۷۷/۸/۱۰ مجلس شورای اسلامی که در تاریخ ۱۳۷۷/۸/۲۵ به تأیید آن شورای محترم رسیده است «شورای نگهبان می‌تواند به منظور انجام هر چه بهتر وظایفی که به موجب قانون اساسی بر عهده دارد، تشکیلات خود را تهیه و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی به مرحله اجرا درآورد».

در راستای سیاست‌های نوین این دیوان معطوف به رویکرد پیشگیرانه و با عنایت به عدم تصویب تشکیلات آن شورای محترم توسط مجلس شورای اسلامی، لطفاً دستور فرمایید به منظور اجرای کامل قانون مذکور، اقدامات مقتضی معمول گردد.

با احترام

عبدالرضا رحمانی فضلی

رئیس کل دیوان محاسبات کشور

شماره: ۹۱/۳۰/۷۹۷/م

تاریخ: ۱۳۹۱/۱۱/۱۱

رئیس محترم دیوان محاسبات کشور

با سلام و تحیت

عطف به نامه شماره ۹۷۶/۷۶۵۸/م/۲ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۷، موضوع ماده واحده قانون تشکیلات شورای نگهبان مصوب ۱۳۷۷، در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نظر شورا به شرح ذیل اعلام می گردد:

«علاوه بر اینکه قانون مذکور الزام آور نیست، تفسیر مؤخر این شورا به شماره ۸۶/۳۰/۲۱۹۳۴ مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۹^(۱) حاکم بر آن می باشد.»

محمدرضا علیزاده

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

۱-۵. تذکر شماره ۲۰۰۹ مورخ ۱۳۶۷/۳/۳۰ شورای نگهبان به رئیس جمهور در خصوص عدم صلاحیت یکی از کاندیداهای انتخابات مجلس برای سمت نمایندگی

شماره: ۲۰۰۹

تاریخ: ۱۳۶۷/۳/۳۰

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای سید علی خامنه ای

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

در جلسه روز یکشنبه ۱۳۶۷/۳/۲۹ مجلس شورای اسلامی آقای ... به عنوان نماینده نیشابور در دوره سوم مجلس شورای اسلامی شناخته شد. نظر به اینکه نامبرده بر اساس اعلام شورای نگهبان حق شرکت در انتخابات را نداشته و آراء مأخوذه به نام وی نیز ابطال گردیده است، طرح موضوع در مجلس شورای اسلامی خلاف قانون اساسی بوده است. مراتب با عنایت به اصل ۱۱۳ قانون اساسی جهت اقدام مقتضی اعلام می گردد.

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

خسرو بیژنی

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به این نظریه تفسیری و مستندات قانونی آن، رجوع کنید به شماره ۳-۳، ذیل همین اصل (= اصل نود و نهم).

۵-۲. تذکر شماره ۷۴/۲۲/۰۱۰۱ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۱۷ شورای نگهبان به رئیس جمهور در خصوص مغایرت با قانون اساسی یکی از مصوبات هیئت وزیران راجع به بازشماری آرای صندوق‌های انتخابات توسط بازرسان وزرات کشور

شماره: ۷۴/۲۲/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۷۴/۱۲/۱۷

حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران «دام عزه»

با سلام

عطف به مصوبه شماره ۱۵۱۳۶/ت/۱۵۶۹۵ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۱۷ هیئت محترم وزیران،^(۱) موضوع در جلسه مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۱۷ شورای نگهبان مطرح گردید و مصوبه مذکور خلاف نظارت عام شورای نگهبان شناخته شد؛ زیرا نظارت این شورا بر حسب تفسیری که انجام شده و مصوبه مجلس شورای اسلامی، عام و در تمام مراحل است. البته در هر مورد که آرای صندوق یا صندوق‌هایی مورد اعتراض باشد می‌توانند اعتراض خود را به شورای نگهبان تسلیم و درخواست بازرسی و شمارش مجدد آرا نمایند. شورا نیز کما فی‌السابق ترتیب اثر داده و خود را موظف می‌داند رسیدگی کند. این دوره هم با دوره‌های گذشته، وظایف تغییری نکرده است. با آرزوی مزید توفیقات حضرت‌عالی

۱. متن مصوبه هیئت وزیران به شرح زیر است:

شماره: ۱۵۱۳۶/ت/۱۵۶۹۵

تاریخ: ۱۳۷۴/۱۲/۱۷

وزارت کشور

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۱۶ به استناد ماده (۸۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۴ تصویب نمود:

متن زیر به عنوان تبصره به بند (ب) قسمت پنجم ماده (۴۵) آیین‌نامه و دستورالعمل اجرایی قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی اضافه می‌شود:

تبصره- به منظور حصول اطمینان از صحت شمارش و قرائت آراء بازرسان وزارت کشور موظفند پس از اعلام نتیجه نهایی آراء، صندوق‌هایی را که در هر یک از حوزه‌های انتخابیه بنا به اعلام و دستور رئیس جمهور معین می‌شود، بازشماری و قرائت کنند و نتیجه را در صورت جلسه قید نمایند.

حسن حبیبی

معاون اول رئیس جمهور

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی^(۱) (۲)

۱. گفتنی است رئیس مجلس شورای اسلامی نیز در این زمینه، بر اساس اختیار حاصل از ذیل اصل ۱۳۸ قانون اساسی، مصوبه هیئت وزیران را مغایر با قانون انتخابات مجلس و مخالف نظر مقنن اعلام کرد که متن این نامه، به شرح زیر است:

شماره: ۱۱۸۲۰/۵/هـ ب

تاریخ: ۱۳۷۴/۱۲/۱۷

برادر گرامی حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم جمهوری

در رابطه با تصویب نامه شماره ۱۵۱۳۶/ت/۱۵۶۹۵ هـ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۱۷ اضافه بر اینکه به موجب ماده (۹۰) قانون انتخابات، متن تبصره اضافه شده به بند (ب) قسمت پنجم ماده (۴۵) آیین نامه، می باید ابتدا از طرف وزارت کشور تهیه شود و علاوه بر اینکه در مجموعه قانون انتخابات اختیار یا مسئولیت خاصی از جمله اختیار موضوع تصویب نامه فوق الاشعار به رئیس جمهور اعطاء نشده است و افزون بر اینکه مسئولیت حسن جریان انتخابات به دستور ماده (۲۵) قانون انتخابات بر عهده وزارت کشور محول شده و این مسئولیت قابل تفویض به هیچ مقام دیگری و از جمله رئیس جمهوری نیست، اصولاً با عنایت به اینکه چنانچه وزارت کشور سوء جریانی در امر انتخابات و از جمله شمارش و قرائت آراء مشاهده نکند متوقف ساختن دستور قانونی ماده (۲۴) قانون انتخابات، مغایر قانون و مخالف نظر مقنن است. لذا تصویب نامه سابق الذکر از آن جهت که در صورت عدم مشاهده سوء جریان شمارش و قرائت آراء، از طرف وزارت کشور نیز بازرسان وزارت کشور را موظف کرده است که پیش از اعلام نتیجه نهایی آراء صندوق هایی را که در هر یک از حوزه های انتخابیه بنا به اعلام و دستور رئیس جمهور معین می شود، بازشماری و قرائت کنند و نتیجه را در صورت جلسه قید نمایند مغایر با قانون است. علی هذا مستنداً به قسمت اخیر اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی و قانون نحوه اجراء اصل هشتاد و پنجم و یکصد و سی و هشتم قانون اساسی مراتب جهت اقدام لازم و اعلام نتیجه به آگاهی می رسد. بدیهی است با عنایت به قریب الوقوع بودن امر شمارش و قرائت آراء در لغو مصوبه اقدام سریع مبذول خواهد شد.

علی اکبر ناطق نوری

رئیس مجلس شورای اسلامی

۲. گفتنی است در پاسخ به نامه شورای نگهبان، رئیس جمهور نامه ای به شورای نگهبان ارسال کرد که به شرح زیر است:

شماره: ۹۱۸۳-۴/م

تاریخ: ۱۳۷۵/۱/۸

شورای محترم نگهبان قانون اساسی

بازگشت به نامه شماره ۱۳۷۴/۲۲/۱۰۱ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۱۷ در خصوص مصوبه ۱۵۱۳۶/ت/۱۵۶۹۵ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۱۷ هیئت محترم وزیران، توجه أعضاء محترم آن شورا را به موارد ذیل جلب می نمایم:

۵-۳. تذکر شماره ۷۵/۲۱/۱۴۰۷ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۱۶ شورای نگهبان به رئیس جمهور در خصوص عدم جواز اعطای حکم به رئیس سازمان بازرسی کل کشور برای بازرسی انتخابات مجلس شورای اسلامی

→

۱- انتخابات مجلس شورای اسلامی و نظارت شورای محترم نگهبان بنا به اصول ۶۲ و ۹۹ قانون اساسی انجام پذیرفته و رئیس جمهور به استناد اصل ۱۱۳ قانون مذکور بعد از مقام رهبری بالاترین مقام کشور و مجری قانون اساسی و به موجب اصول ۱۲۱ و ۱۲۲، پاسدار قانون اساسی و مسئول انجام وظایف قانونی خود در برابر ملت، رهبر و مجلس می باشد و بنا به صراحت ماده (۱۳) قانون حدود و وظایف و مسئولیت های ریاست جمهوری مصوب ۱۳۶۵ که مقرر می دارد «به منظور پاسداری از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای اصل ۱۱۳ قانون اساسی، رئیس جمهور از طریق نظارت، کسب اطلاع، بازرسی و پیگیری، بررسی و اقدامات لازم مسئول اجرای قانون اساسی می باشد»، نه تنها موضوع تصویب نامه اخیر هیئت وزیران، بلکه برای اجرای قانون اساسی به طور جامع و کامل، حق نظارت، کسب اطلاع، بازرسی و ... را دارا می باشد.

۲- انجام انتخابات از آغاز تا انتها یک امر اجرایی کامل و تمام عیار است و از این جهت در حیطه وظایف و مسئولیت های قوه مجریه قرار می گیرد و به استناد اصل شصتم قانون اساسی که اعمال قوه مجریه را از طریق رئیس جمهور و وزرا می داند، رئیس جمهور موظف است که کار انتخابات را به بهترین وجه سامان بخشد.

۳- به موجب اصل یکصد و سی و چهارم، رئیس جمهور بر کار وزیران نظارت داشته و بر اساس اصل یکصد و سی و هفتم، وزیران در مقابل رئیس جمهور مسئول انجام وظایف خویش می باشند. و با توجه به اینکه وزارت کشور بنا به صراحت قانون انتخابات، مسئول حُسن جریان انتخابات است، مداخله و اقدام رئیس جمهور برای اطمینان از انجام وظایف وزارت کشور و حُسن جریان انتخابات امری طبیعی و بلکه الزامی تلقی می گردد.

۴- از جمله حقوق مسلّم و پذیرفته شده در قانون اساسی برای مردم، حق انتخاب شدن و انتخاب کردن است و رئیس جمهور بنا به سوگندنامه اصل ۱۲۱ قانون اساسی، ضامن حقوق معوقه معرفه در قانون اساسی بوده و بدون مداخله لازم نمی تواند ضامن این امر باشد.

با عنایت به موارد فوق و سایر مواردی که به موقع به آن پرداخته خواهد شد، رئیس جمهور در اجرای قانون انتخابات دارای مسئولیت بوده و به طور مستقیم و یا با واسطه وزارت کشور از حقوق قانونی خود برای اطمینان از حُسن جریان امور استفاده می نماید. البته این نظارت و کنترل، نافی وظایف و اختیارات نظارتی شورای نگهبان نبوده، بلکه می تواند اقدامات آن شورای محترم را تکمیل نماید. با توجه به مراتب فوق، مقتضی است نظریه قبلی مورد تجدیدنظر قرار گیرد.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۷۵/۲۱/۱۴۰۷

تاریخ: ۱۳۷۵/۱۱/۱۶

حضرت مستطاب حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران دامت تأییداته
با سلام و تحیات

حکم حضرت عالی درباره بازرسی رئیس محترم سازمان بازرسی کل کشور در انتخابات میان دوره‌ای پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی که طی نامه شماره ۱۱۲۹۸۱/۱۱ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۳ دفتر رئیس جمهور^(۱) جهت اطلاع شورا ارسال گردیده بود، در جلسه سه‌شنبه ۱۳۷۵/۱۱/۱۶ شورای نگهبان مطرح شد. از نظر این شورا حکم مذکور با قانون اساسی و قوانین عادی سازگاری ندارد؛ زیرا قانون اساسی

۱.

شماره: ۱۱۲۹۸۱/۱۱

تاریخ: ۱۳۷۵/۱۱/۳

حضرت آیت الله جنتی
دبیر محترم شورای نگهبان
با سلام

به پیوست تصویر حکم شماره ۱۱۲۵۷۶ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۱* مقام محترم ریاست جمهوری به عنوان رئیس محترم سازمان بازرسی کل کشور در خصوص بازرسی انتخابات میان دوره‌ای پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی، جهت اطلاع جناب عالی و اعضاء محترم شورای نگهبان ارسال می‌گردد.

محسن هاشمی

رئیس دفتر رئیس جمهور

* متن نامه پیوست، به شرح زیر است:

شماره: ۱۱۲۵۷۶

تاریخ: ۱۳۷۵/۱۱/۱

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای رئیسی
رئیس محترم سازمان بازرسی کل کشور

با توجه به اهمیت برگزاری هر چه سالم‌تر انتخابات میان دوره‌ای پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی و ضرورت اطلاع‌رسانی سریع و مستمر به اینجانب، به موجب این حکم به امر بازرسی انتخابات اقدام نمایید. دستگاه‌های اجرایی، وزارتخانه‌ها به‌ویژه سازمان‌ها و نهادهایی که به طور مستقیم مسئول برگزاری انتخابات می‌باشند، همکاری و مساعدت لازم را مبذول خواهند داشت.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس جمهوری اسلامی ایران

برای تضمین سلامت انتخابات، نظارت شورای نگهبان را پیش‌بینی کرده، بر حسب نظر تفسیری شورا این نظارت هم استصوابی است، قانون عادی هم برای رسیدگی به کار مجریان، بازرسی وزارت کشور را پیش‌بینی کرده، با این وضع، محلی برای بازرس دیگری در قانون وجود ندارد. وزارت کشور هم تحت نظر ریاست جمهوری است که وظایف قانونی خود را در حوزه کار آن وزارت از طریق وزیر کشور اعمال می‌نماید. لذا انتظار هست در حکم مذکور تجدیدنظر فرمایید.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

* رئیس جمهور، در پاسخ به نامه فوق‌الذکر، نامه‌ای به شرح زیر به شورای نگهبان ارسال کرد:

شماره: ۱۱۴۲۴۱

تاریخ: ۱۳۷۵/۱۱/۲۳

شورای محترم نگهبان قانون اساسی

بازگشت به نامه شماره ۷۵/۲۱/۱۴۰۷ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۱۶، توجه اعضای محترم آن شورا را به موارد ذیل جلب می‌نمایم:

- ۱- رئیس جمهور به استناد اصل ۱۱۳ قانون اساسی، بعد از مقام معظم رهبری بالاترین مقام کشور و مجری قانون اساسی و به موجب اصول ۱۲۱ و ۱۲۲، پاسدار قانون اساسی و مسئول انجام وظایف قانونی خود در برابر ملت، رهبر و مجلس می‌باشد و به موجب نظریه تفسیری شماره ۸۲۵۵/ش مورخ ۱۳۵۹/۹/۱۲ شورای نگهبان از اصل ۱۱۳، و ماده (۱۵) قانون تعیین حدود وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۵، رئیس جمهور به منظور اجرای صحیح و دقیق قانون اساسی حق اخطار و تذکر به قوای سه‌گانه کشور را دارد.
- ۲- براساس ماده (۱۳) قانون تعیین حدود وظایف و اختیارات رئیس جمهور، به منظور پاسداری از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای اصل ۱۱۳ قانون اساسی، رئیس جمهور از طریق نظارت، کسب اطلاع، بازرسی، پیگیری، بررسی و اقدامات لازم مسئول اجرای قانون اساسی است. از جمله حقوق مسلم و پذیرفته‌شده برای مردم در قانون اساسی حق انتخاب شدن و انتخاب کردن است. طبیعی است که رئیس جمهور بدون مداخله نمی‌تواند ضامن این امر مهم باشد.

۳- انتخابات یک امر کاملاً اجرایی است و از این جهت در حیطه وظایف قوه مجریه است که بر اساس اصل ۶۰ قانون اساسی اعمال قوه مجریه از طریق رئیس جمهور و وزراء است و بر اساس اصل ۱۳۴ و ۱۳۷ رئیس جمهور بر کار وزیران، نظارت تام داشته و آنها در قبال رئیس جمهور مسئول می‌باشند؛ لذا امر بازرسی انتخابات مجلس و کلیه انتخابات‌ها از سوی رئیس جمهور، بازرسی عملکرد شورای نگهبان نیست، هر چند آن نیز می‌تواند باشد، بلکه در مرحله اول، نظارت بر عملکرد مجریان انتخابات است و این نظارت در عرض نظارت استصوابی شورای نگهبان نیست.

با عنایت به موارد فوق، به نظر می‌رسد اصرار شورای محترم نگهبان در این باره، می‌تواند متضمن شائبه سلب اختیارات قانونی از رئیس جمهور باشد؛ لذا مقتضی است رسماً از این نظریه عدول شود.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس جمهوری اسلامی ایران

* شورای نگهبان نیز در پاسخ به نامه فوق‌الذکر، نامه‌ای به شرح زیر به رئیس جمهور ارسال کرد:

شماره: ۷۵/۲۱/۱۴۵۹

تاریخ: ۱۳۷۵/۱۲/۲

جناب آقای حجت‌الاسلام والمسلمین آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با سلام

نامه شماره ۱۱۴۲۴۱ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۲۳ در جلسات متعدد شورای نگهبان مطرح و نظر شورا بدین شرح اعلام می‌گردد:

اولاً در مورد تشکیلات بازرسی ریاست جمهوری، نظر جناب‌عالی را به پاسخ شورای نگهبان به نامه ریاست معظم جمهوری وقت به شماره ۴۲۱۴ تاریخ ۱۳۶۰/۱۱/۱ که به پیوست^(۱) ارسال می‌گردد، جلب می‌نماید.

ثانیاً در مورد بازرسی سازمان بازرسی کل کشور از انتخابات، نظر شورای نگهبان بدین شرح اعلام می‌گردد:

نظارت بر کلیه انتخابات همانند بررسی مصوبات مجلس و تطبیق آنها با موازین اسلام و قانون اساسی، و تفسیر قانون اساسی، به نص قانون اساسی به عهده شورای نگهبان است و هیچ‌یک از این وظایف را، حتی پاره‌ای از موارد، نمی‌توان به عهده مقام یا دستگاه دیگری گذاشت؛ چنانکه مسئولیت‌های مقامات و نهادهای دیگر مانند رهبری، ریاست جمهوری، قوه قضائیه، قوه مقننه، دیوان محاسبات، دیوان عدالت اداری و امثال آنها را نیز نمی‌توان از تشکیلات دیگری خواست و گر نه اصل ۵۷، نقض

رئیس جمهور طبق قانون اساسی مکلف به اجرای قانون اساسی و شرع مقدس و ... است. به نظر می‌رسد که انجام این مسئولیت بدون نظارت دقیق بر ارگان‌های اجرایی (اعم از قوه قضائیه و مجریه) امکان‌پذیر نیست. بدین جهت دفتر ریاست جمهوری درصدد است به تشکیل یک واحد بازرسی ویژه اقدام نماید. خواهشمند است نظر آن شورا را در مورد این اقدام از جهت انطباق با قانون اساسی بیان نمایید.

سید علی خامنه‌ای

رئیس جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۴۲۱۴

تاریخ: ۱۳۶۰/۱۱/۱

حضرت حجت‌الاسلام آقای حاج سید علی خامنه‌ای

رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران دامت برکاته

عطف به نامه شماره ۳/۱۲۸۹ مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۱۳، موضوع در جلسه رسمی شورای نگهبان مطرح و بررسی شد. نظر اکثریت به این شرح اعلام می‌شود:

«آنچه از اصل ۱۱۳ و ۱۲۱ در رابطه با اصول متعدد و مکرر قانون اساسی استفاده می‌شود رئیس جمهور پاسدار مذهب رسمی کشور و نظام جمهوری اسلامی است و مسئولیت اجرای قانون اساسی و تنظیم روابط قوای سه‌گانه و ریاست قوه مجریه را جز در اموری که مستقیماً به رهبری مربوط می‌شود بر عهده دارد. در رابطه با این وظایف و مسئولیت‌ها می‌تواند از مقامات مسئول اجرایی و قضایی و نظامی توضیحات رسمی بخواهد و مقامات مذکور موظفند توضیحات لازم را در اختیار ریاست جمهوری بگذارند. بدیهی است رئیس جمهوری موظف است چنانچه جریانی را مخالف مذهب رسمی کشور و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی تشخیص داد، اقدامات لازم را معمول دارد. بنابراین تشکیل واحد بازرسی در ریاست جمهوری با قانون اساسی مغایرت دارد.»

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

و تداخل قوا صورت خواهد گرفت. به همین دلیل بسیاری از مصوبات مجلس را که در برخی از موارد، رسیدگی به تظلمات و شکایات را به عهده جای دیگری نهاده بود، شورا برخلاف اصل ۱۵۹ قانون اساسی شناخته و رد کرد. اصل ۹۹ و تعدادی از اصول دیگر هم مانند اصل ۱۵۹ است.

سازمان بازرسی کل کشور طبق اصل ۱۷۴ بر اساس حق نظارت قوه قضائیه بر حُسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در خصوص دستگاه‌های اداری به وجود آمده و مربوط به حوزه کار قوه قضائیه می‌باشد و به هیچ وجه به امر انتخابات و مسئولیت شورای نگهبان ارتباط ندارد. ضمناً اصل ۱۱۳ نیز مربوط به جایی است که اصلی از اصول قانون اساسی یا به کلی اجراء نشده باشد یا متوقف شده باشد. در اینجا وظیفه ریاست جمهور است که از مقامات مسئول بخواهد آن اصل را اعمال کنند و آن هم به مسائلی از قبیل انتخابات مربوط نمی‌باشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال وقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را ایا تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir